

T. C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞANLARININ REKREATİF
ETKİNLİKLERE KATILIMINI KOLAYLAŞTIRAN FAKTÖRLERİN VE İŞ YERİ
REKREASYON FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

GİRESUN- 2020

T. C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇALIŞANLARININ REKREATİF ETKİNLİKLERE
KATILIMINI KOLAYLAŞTIRAN FAKTÖRLERİN VE
İŞ YERİ REKREASYON FARKINDALIKLARININ
İNCELENMESİ

BURAK AHMET AKBULUT

Danışman Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN

GİRESUN- 2020

Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürünün onayı.

21.10.2020

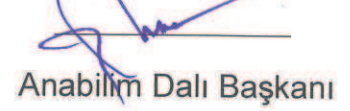
Prof. Dr. Ayşegül ÇEBİ

Müdür

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı standartlarına uygun olduğunu onaylarım.

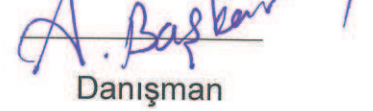
Doç. Dr. Şevki KOLUKİSA

Anabilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuduğumuzu ve Yüksek Lisans tezi olarak bütün gerekliliklerini yerine getirdiğini onaylarız.

Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN

Danışman

Jüri Üyeleri ve Üniversiteleri

Doç. Dr. Akın ÇELİK, Trabzon Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih ÖZGÜL, Giresun Üniversitesi

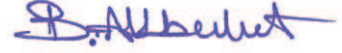
Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŞKAN, Giresun Üniversitesi

TEZ BİLDİRİMİ

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Burak Ahmet AKBULUT

*“Daima yanımda olan her zaman desteklerini esirgemeyen anneme,
babama ve aileme ithaf ediyorum.”*

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmasında görüş ve dűőünceleriyle her zaman destek olan ve beni yönlendiren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi BAŐKAN'a, araőtırmam süresince bilgisi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, sorularımı sabırla yanıtlayan, zorlandığım her anımda yardımına yetişen ve beni her zaman destekleyen sevgili eşim Arő. Gör. Vildan AKBULUT'a, çalıőmaya katılan Gençlik ve Spor İl müdürlükleri çalıőanlarına teőekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her döneminde yanımda olan ve bana güvenerek bu günlere gelmeme vesile olup beni yetiőtiren annem Sevim AKBULUT, babam Adnan AKBULUT ve tüm aileme sonsuz őükranlarımı sunuyor, hayatımıza anlam katan evimizin neőesi kızım Asel Erva AKBULUT'a da sevgilerimi iletiyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BEYAN.....	ii
İTHAF.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
EKLER LİSTESİ.....	xii
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT.....	xv
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Önemi.....	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2. 1. Serbest Zaman.....	5
2. 1. 1. Serbest Zaman Temel Fonksiyonları.....	7
2. 1. 1. 1. Dinlenme Fonksiyonu.....	7
2. 1. 1. 2. Eğlenme Fonksiyonu.....	8
2. 1. 1. 3. Gelişim Fonksiyonu.....	8
2. 1. 2. İş ve Serbest Zaman.....	8
2. 1. 3. Serbest Zaman Etkinliklerine Kalıtımı Kolaylaştıran Faktörler.....	10
2. 1. 3. 1. Cinsiyet.....	11
2. 1. 3. 2. Zaman.....	12
2. 1. 3. 3. Gelir Düzeyi.....	12

2. 1. 3. 4. Hava Durumu ve Mevsimsel Etkiler	12
2. 1. 3. 5. İnanç ve Toplumsal Değer Yargılar	13
2. 1. 3. 6. Moda ve Popülerlik	13
2. 1. 3. 7. Nüfus Artışı ve Kentleşme.....	13
2. 1. 3. 8. İstek, İhtiyaç ve Beklentiler.....	14
2. 2. Rekreasyon	15
2. 2. 1. Rekreasyonun Tanımı ve Anlamı	15
2. 2. 2. Rekreasyonun Özellikleri.....	17
2. 2. 3. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	20
2. 2. 4. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Nedenleri.....	23
2. 3. İş Yeri Rekreasyonu	25
2. 3. 1. İş Yeri Rekreasyonu Tarihçesi.....	26
2. 3. 2. İş Yeri Rekreasyonunun Amaç ve Özellikleri.....	27
2. 3. 3. İş Yeri Rekreasyonu Katılımcıları	29
2. 3. 4. İş Yeri Rekreasyonunun Faydaları.....	30
3. GEREÇ VE YÖNTEM	33
3. 1. Araştırma Modeli	33
3. 2. Araştırma Grubu	33
3. 3. Verilerin Toplanması	34
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	34
3. 3. 1. 1. Kişisel Bilgi Formu.....	35
3. 3. 1. 2. İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algı Ölçeği (İREFA).....	35
3. 3. 1. 3. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ).....	35
3. 3. 2. Veri Toplama Süreci	36
3. 4. Verilerin Analizi	36
4. BULGULAR.....	38
5. TARTIŞMA.....	61
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	68
6.1. Sonuçlar.....	68
6.2. Öneriler.....	69
7. KAYNAKLAR.....	71

EKLER.....	79
ÖZGEÇMİŞ.....	87

Tablo 3.1. Katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımı	34
Tablo 3.2. Ölçek puanlarının dağılımı.....	38
Tablo 3.3. Ölçek puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları.....	41
Tablo 3.4. Ölçek puanlarının medeni durum değişkenine göre t-testi sonuçları.....	43
Tablo 3.5. Ölçek puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre ANOVA sonuçları.....	45
Tablo 3.6. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları	47
Tablo 3.7. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (sportif etkinliklere katılma durumu/seyirci veya aktif katılımcı) değişkenine göre t-testi sonuçları.....	49
Tablo 3.8. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları.....	51
Tablo 3.9. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları	53
Tablo 3.10. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları	55
Tablo 3.11. Ölçek puanlarının RAKS değişkenine göre ANOVA sonuçları.....	57
Tablo 3.12. Yaş ile ölçek puanları arasındaki korelasyon sonuçları.....	59
Tablo 3.13. İREFA ve SZKÖ puanları ve alt boyutları arasındaki korelasyon sonuçları.....	60

Şekil 2.1. Serbest zaman kolaylaştırıcıları modeli.....	11
Şekil 2.1. Rekreasyon ve animasyon.....	21
Şekil 3.1. İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	39
Şekil 3.2. SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	40
Şekil 3.3. Cinsiyet değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	41
Şekil 3.4. Cinsiyet değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	42
Şekil 3.5. Medeni durum değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	43
Şekil 3.6. Medeni durum değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	44
Şekil 3.7. Öğrenim durumu değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	45
Şekil 3.8. Öğrenim durumu değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	46
Şekil 3.9. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	47
Şekil 3.10. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	48
Şekil 3.11. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (sportif etkinliklere katılma durumu/seyirci veya aktif katılımcı) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	49
Şekil 3.12. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (sportif etkinliklere katılma durumu/seyirci veya aktif katılımcı) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	50

Şekil 3.13. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	51
Şekil 3.14. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	52
Şekil 3.15. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	53
Şekil 3.16. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	54
Şekil 3.17. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	55
Şekil 3.18. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	56
Şekil 3.19. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	57
Şekil 3.20. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü.....	58

KISALTMALAR DİZİNİ

AKDN	Aga Khan Development Network
GSİM	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
İREFA	İş Yeri Rekreasyon Etkinlikleri Farkındalık Algısı
KAK	Kişiler Arası Kolaylaştırıcılar
KBG	Kurumsal Bilinç ve Gelişim
KESU	Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum
KK	Kişisel Kolaylaştırıcılar
RAKS	Rekreatif Etkinliklere Katılım Sıklığı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)
SZKÖ	Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği
TDK	Türk Dil Kurumu
YK	Yapısal Kolaylaştırıcılar

EKLER LİSTESİ

S.

Ek 1. Ölçek Kullanım İzni.....	79
Ek 2. Ölçek Kullanım İzni.....	80
Ek 3. Uygulama İzni.....	81
Ek 4. Uygulama İzni.....	82
Ek 5. Uygulama İzni.....	83
Ek 6. Kişisel Bilgi Formu.....	84
Ek 7. İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algı Ölçeği (İREFA).....	85
Ek 8. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ).....	86
Ek 9. Özgeçmiş.....	87

ÖZET

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Rekreatif Etkinliklere Katılımını Kolaylaştıran Faktörlerin ve İş Yeri Rekreasyon Farkındalıklarının İncelenmesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı; Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıklarını ve rekreasyonel etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörleri bazı değişkenlere göre incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Tarama yöntemi kullanılan çalışmanın araştırma grubunu, Trabzon, Rize ve Giresun Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde çalışan 79'u kadın, 91'i erkek olmak üzere toplamda 170 personel oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Gürbüz, Öncü ve Emir (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 'Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ)' ve Özkan ve Biçer (2018) tarafından geliştirilen 'İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algısı Ölçeği (İREFA)' kullanılmıştır. Verilerin analizinde istatistiki yöntem olarak; betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma); t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), ve korelasyon kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan personelin iş yeri rekreasyon farkındalık algıları orta seviyenin üzerinde, serbest zaman kolaylaştırıcı algıları orta seviyede olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda araştırmaya katılan personelin iş yeri rekreasyon farkındalık algısı toplam ölçek puanlarının ve kişisel esenlik ve sosyal uyum alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı, serbest zaman kolaylaştırıcıları toplam ölçek ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcıları toplam ölçek puanları ile alt boyut puanları medeni durum, öğrenim durumu ve ev içerisinde yapılan aktivitelere katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Katılımcıların sportif etkinliklere katılma durumu değişkenine göre SZKÖ ve İREFA puanları incelendiğinde, İREFA toplam ölçek

ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı, SZKÖ puanları incelendiğinde toplam ölçek ve kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu değişkenine göre katılımcıların SZKÖ VE İREFA puanları incelendiğinde kurumsal bilinç ve gelişim ile yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanları hariç diğer tüm alt boyut ve toplam ölçek puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. GSİM personellerinin açık alandaki etkinliklere katılma durumu değişkenine göre toplam ölçek ve alt boyutlardan aldıkları puanlar anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Turistik etkinliklere katılma durumu değişkenine göre çalışanların aldığı puanlar incelendiğinde yalnızca kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının farklılaştığı tespit edilmiştir. Rekreatif etkinliklere katılma durumu değişkenine göre çalışanların yalnızca SZKÖ toplam ölçek ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Diğer yandan İREFA ve SZKÖ toplam ölçek puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışma sonucunda cinsiyet değişkeninin iş yeri rekreasyon farkındalık algısı üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Medeni durum, öğrenim durumu ve ev içerisinde yapılan aktivitelere katılma durumu değişkenleri iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ve serbest zaman kolaylaştırıcı algısı üzerinde etkili değildir. Serbest zamanı değerlendirme biçimi genel olarak iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ve serbest zaman kolaylaştırıcı algısı üzerinde etkilidir. Rekreatif etkinliklere sık sık katıldığını belirten katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcı algıları yüksektir. Katılımcıların iş yeri rekreasyon farkındalıkları artarken serbest zaman kolaylaştırıcı algıları da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Gençlik ve Spor, Kolaylaştırıcı, Farkındalık

ABSTRACT

Investigation of factors that facilitate the participation of Youth and Sports Provincial Directorate employees in recreational activities and workplace Recreation awareness

Objective: The aim of this study is to examine the factors that facilitate the participation of the employees of the Provincial Directorate of Youth and Sports in recreational activities according to some variables and to determine the relationship between them.

Material and method: The research group of the study, which used the screening method, consisted of 170 personnel, 79 of whom were female and 91 of whom were male, working in Trabzon, Rize and Giresun youth and Sports provincial directorates. The research uses 'free time facilitators scale (FTFS)' adapted to Turkish by Gürbüz, Öncü and Emir (2015) and 'workplace Recreation awareness perception scale (WRAPS)' developed by Özkan and Biçer (2018) as data collection tools. Descriptive statistics (frequency, arithmetic mean, standard deviation); t-test, unidirectional variance analysis (Anova), and correlation were used.

Findings: When the findings of the study were examined, it was observed that the personnel involved in the study had a moderate level of workplace recreation awareness perceptions and a moderate level of free time facilitator perceptions. As a result of the study, it was determined that the total scale scores and personal well-being and social harmony lower dimension scores of the personnel involved in the study differed significantly according to the gender variable, while the total scale and lower dimension scores of the free time facilitators did not differ significantly. Youth and Sports Provincial Directorate employees' workplace recreation awareness and free time facilitators total scale scores and lower dimension scores do not differ significantly according to marital status, education status and participation status in domestic activities. It was observed that the total scale and lower dimension scores of WRAPS were not significantly different, the total scale and personal facilitators lower

dimension scores were significantly different, and the interpersonal facilitators and structural facilitators lower dimension scores were not significantly different. It was also seen that the total scale and lower dimension scores of WRAPS were not significantly different, the total scale and personal facilitators lower dimension scores were significantly different, and the interpersonal facilitators and structural facilitators lower dimension scores were not significantly different. When the FTFS and WRAPS scores of the participants were analyzed according to the state of participation in cultural/artistic/social activities, it was determined that all the lower dimension and total scale scores except the institutional consciousness and development and structural facilitators lower dimension scores differ significantly. The scores of YSPD personnel from the overall scale and sub-dimensions do not differ significantly according to the state of participation in activities in the open area. When the scores of employees according to the state of participation in tourist activities were examined, it was determined that only personal facilitators lower dimension scores differed. Only FTFS total scale and lower dimension scores of employees were significantly different according to the state of participation in recreational activities. On the other hand, a positive and low level significant relationship was found between WRAPS and FTFS total scale scores.

Conclusion: At the end of the study, gender change was determined to be effective on workplace recreation awareness perception. Changes in marital status, learning status and participation status in domestic activities are not effective on workplace recreation awareness perception and free time facilitator perception. The free time assessment format is generally effective on workplace recreation awareness perception and free time facilitator perception. Frequent participants in recreational activities have high perceptions of facilitating free time. Participants' perceptions of free time facilitators increasing their awareness of workplace recreation are also on the rise.

Keywords: Recreation, Youth and Sports, Facilitators, Awareness

1. GİRİŞ VE AMAÇ

İnsan, yaşamış olduğu dönemin içindeki kültürel yapıya bağlı kalarak hayatı boyunca çalışmakta ve çalışmanın dışındaki arta kalan zamanın toplamından oluşan bir ömre sahiptir. Bu iki zamanın etkileşimiyle şekil alan bireyler için çalışma, insan hayatının çekirdeği olarak değerlendirilmektedir (Bahadır, 2016). Bireyler çalışma hayatlarının üretken süreci içerisindeki yer almadıkları bu süreçten geri kalan zaman dilimini de boş zaman olarak tanımlamaktadır (Omay, 2008). Çalışma hayatının haricinde kalan boş zaman ise bazı bilim adamları tarafından şöyle açıklanmaktadır; Bireylerin zorunlu olarak yapmak durumunda kaldıkları (iş, yemek, uyku, vb.) eylemler dışında geriye kalan zaman dilimidir (Torkildsen, 2005). Diğer bir deyişle kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zaman olarak ifade edilmektedir (Tezcan, 1994). Türkmen ve ark. (2013) ise boş zamanı, modern insanın çalışma günü bitiminde, hafta sonunda, yıllık izninde ve emeklilik devresinde, iş ve zorunlu görevler dışında kalan zaman olarak ifade etmiştir. Ancak tüm bireyler için ortak bir boş zaman süresinden, boş zamanın etkin ve verimli kullanımından söz etmek mümkün değildir (Rhodes ve Dean 2009).

Çalışan bireylerin iş sürelerinin fazla olması özellikle belirli bir sınırı geçmesi bireyler üzerinde yorgunluk, isteksizlik ve bıkkınlığı getirmektedir (Karaküçük'den, 2014). İş hayatında yapılacak çok fazla iş yükünün olması çalışanların kendilerini sıkılmış ve stresli hissetmelerine neden olmaktadır. Bundan dolayı da çalışanlar, onlar için olumlu motivasyon sağlayan ve ruhsal durumlarına olumlu yönde etki edebilecek durumlara ihtiyaç duymaktadırlar. Son zamanlarda daha çok yaygınlaşmaya başlayan iş yeri rekreasyonu ise bu durumun cevabı niteliğindedir (Kumambong ve ark. 2016). İş yerindeki insan kaynaklarının hedefi, bünyesinde çalışan bireylerin yüksek düzeyde performans elde etmelerini sağlamaktır. Bu performans beklentisine hitap eden ve yeni ortaya çıkan bu kavram iş yeri rekreasyonudur (Tan ve Waheed, 2011). İş yeri rekreasyon programları, bir kurumdaki personelin motivasyonunu, verimliliğini

ve sağlığını destekleyen faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Mokaya ve Gitari 2012). Bu nedenle birçok bilim adamı, rekreasyon programlarının iş performansı ve çalışan verimliliği üzerindeki etkilerini araştırmaya değer görmüşlerdir (Golaszewski ve Yen 1992; Wattles ve Harris 2003). Amerikan Egzersiz Konseyi ve Aga Khan Development Network (AKDN) gibi kuruluşlar da, serbest zamanın çalışanların yaşam kalitesini arttırdığını, iş performanslarının, zihinsel durumlarının ve fiziksel sağlık durumlarının da buna bağlı arttığını belirtmişlerdir (Ağa Khan Kalkınma Ağı, 2013; Parks ve Steelman 2008).

Bu bağlamda gün içerisinde oluşturulabilecek serbest zaman faaliyetlerinin, çalışanların kendilerini psikolojik ve duygusal olarak şarj etmelerini sağladığını ve bunun da iş performansına olumlu yönde yansıdığı görülmektedir (Amerikan Egzersiz Konseyi, 2000). Bu açıdan bakıldığında sürekli çalışmamak, hatta iş saatleri arasında boş zaman bırakmak çalışan insan için büyük bir kolaylık ve mutluluk sağlayabilmektedir (Karaküçük'den, 2014). Öte yandan bireylerin serbest zaman aktivitelerine katılımlarını etkileyen serbest zaman engellerinin bulunduğu ve bu engellerle başa çıkma stratejilerinde bazı modellerin ortaya çıktığı, bu modellerinde özünde ise "kolaylaştırıcı" faktörlerle ilişkili olduğu görülmektedir (Raymore, 2002). Bu faktörlerin bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılım sağlayıp sağlamadığı konusunda bilinmesi gerektiğinin önemli olduğu düşünölmektedir (Gürbüz ve ark. 2015).

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıklarını ve rekreasyonel etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörleri bazı değişkenlere göre incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu çalışma kapsamında aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranacaktır.

1. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları ne düzeydedir?

2. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları, medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermek temidir?

5. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları, boş zamanlarını değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu, sportif etkinliklere katılma durumu/seyirci veya aktif katılımcı, kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu, açık alandaki etkinliklere katılma durumu, turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları, rekreatif etkinliklere katılım sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının yaşları ile serbest zaman kolaylaştırıcıları ve iş yeri rekreasyon farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

8. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının serbest zaman kolaylaştırıcıları ile iş yeri rekreasyon farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1. 2. Araştırmanın Önemi

Konu ile ilgili verilen bilgiler doğrultusunda iş yerinde uygulanan rekreasyonel faaliyetlerin çalışanların iş performansı üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu ve bu durum üzerinde de serbest zaman kolaylaştırıcılarının etkili olabileceği düşünülmektedir. Araştırma konusu ile ilgili yapılan literatür taramasında, iş yeri rekreasyon farkındalık algıları üzerine Bruton ve ark., 2018; Dal, 2018; Mbaabu, 2013; Mokaya ve Gitari, 2012; Özkan, 2018 ile Rekreatif etkinliklere katılımı kolaylaştıran faktörler üzerine Bilgili, 2019; Burmaoğlu ve

ark., 2018; Koçak, 2017; Kosma ve Buchanan, 2018; Köse ve Yerlisu-Lapa, 2018; Sarol, 2017; Shannon, 2014; Smith ve ark., 2018; Siyahtaş ve ark., 2018, çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörler üzerine konu edinen çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu bilgiler doğrultusunda elde edilen sonuçların Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörlerinin incelenmesinde literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma bulgularının kaynağı, 2019 yılında Giresun, Trabzon ve Rize illerinde bulunan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanları ile sınırlandırılmıştır.

2. Bu araştırma kapsamı içerisinde toplanan verilerin geçerlik süresi, anketin uygulandığı zaman çerçevesi içinde sınırlandırılmıştır.

3. Bu araştırma konu ile ilgili ulaşılabilinen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlandırılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada verileri toplamak için kullanılan ölçme araçlarının, araştırmanın amacı için yeterli olduğu varsayılmıştır.

2. Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilinen kaynaklardan elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

3. Anketlerde yer alan ifadelerin okuyucular tarafından doğru olarak algılandığı varsayılmıştır.

4. Uygulanan istatistik yöntemlerin, değerlendirilmelerinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

5. Ankete verilen yanıtların katılımcıların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıttığı, tam ve doğru olarak işleme alındığı varsayılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2. 1. Serbest Zaman

İngilizce “Leisure”, Fransızca “Loisir” ve Latince “Licere” kelimelerinden türeyen serbest zaman kavramı gündelik yaşantımızda yapmak zorunda kaldığımız işlerin dışında geriye kalan zaman dilimidir (Torkildsen, 2005). Serbest zaman sadece bir zaman olarak düşünüldüğünde bireyin çalışma, uyku ve kişisel ihtiyaçlar gibi serbest zaman olarak kabul edilmeyen “zorunlu” zamanlar dışında geriye kalan zaman dilimi olarak değerlendirilir (Ball ve ark. 2007). Çağdaş görüşün ifadelerinde serbest zaman bir aktivite, düşünce tarzı ya da zamanın bir bölümü olarak ifade edildiği düşünülmektedir. İfade edilen bu görüşler bazı zamanlarda birleşerek serbest zaman açısından bireylerin bilgi ve becerileriyle aktarabileceklerinin toplum yararına faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bireyler kendilerini tatmin etmek amacıyla herhangi bir zorunluluk hissetmeden kendi istek ve arzuları ile katıldıkları, bireye memnuniyet ve haz veren bu zaman diliminin bireysel, sosyal ve mesleki görevler dışında geriye kalan zamana işaret ettiği belirtilmektedir (Jenkins ve Pigram 2007).

Günümüzde serbest zaman etkinliklerine katılımın giderek önem kazanmakta ve her kesimden insanın günlük yaşantısında serbest zaman değerlendirme olgusu büyük önem arz ederek yer almaktadır (Sabbağ ve Aksoy’dan, 2011). Bu zaman diliminin değerlendirilmesi bireyin zevk ve doyum sağlamak amacıyla kendi istek ve arzularıyla bireysel veya grup halinde yapmak için amaçladığı serbest zaman etkinliklerinden oluşmaktadır (Karaküçük, 1999). Serbest zaman kavramında bireyin toplam zaman içerisindeki çalışma ve çalışma dışında geriye kalan zaman kavramlarının da açıklanmasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu zamanlar, çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak iki grupta ele alınmaktadır. Çalışma zamanı, tarihsel bir süreç içerisinde bireyin ilk olarak para kazanarak geçimini sağlamak için, iş yerinde bulunduğu ve burada geçirdiği zamandan

oluşmaktadır. Bununla beraber, bireyin çalışmış olduğu işin niteliğine bağlı olarak iş için yaptığı hazırlık, işe gidiş-geliş süreleri bireysel işi ya da herhangi çalıştığı ikinci bir işle ilgili yapması gereken mesleki uğraşların da çalışma zamanı içerisinde yer aldığı belirtilmektedir. Çalışma dışı zaman ise, diğer bir deyişle serbest zaman bireyin temel fizyolojik ihtiyaçları olan beslenme, uyku, dinlenme gibi bireyin yaşamını idame ettirebilmesi için ayırdığı boş zamandan oluşmaktadır (Sevil, 2012).

Bireyler serbest zaman yoluyla, arzuladıkları tutku ve değerlerine hitap eden serbest zaman etkinliklerini yerine getirerek kendilerine göre şekillendirmeye çalışırlar (Berg ve ark. 2010). Serbest zaman aktiviteleri eğlence, sosyal yaşam, spor aktiviteleri, kültürel aktiviteler, hobiler ve bilgisayar kullanımları, medya yoluyla okuma, TV izleme, radyo dinleme gibi durumları içerir (Institutul Național de Statistică (INS), 2013). Aristoteles'e göre, bireyin yaşadığı toplumun ve içinde bulunduğu kültürün gelişmesinde serbest zamanın katkısı ve özgür zaman diliminin önemi vurgulanmaktadır (Aydoğan, 2000). Diğer yandan uluslararası serbest zamanları inceleme grubu nitelik olarak serbest zaman etkinliklerinin bireyin mesleki, ailevi ve toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra geriye kalan zaman diliminde özgür iradesiyle hareket edebileceği dinlenerek, eğlenerek, bilgi ve becerilerini geliştirerek, toplum yaşamına gönüllü olarak katılım sağlayan bir tür uğraşlar olarak tanımlamaktadır (Müftüler'den, 2009).

Son olarak bireylerde serbest zaman aktivite seçimini etkileyen faktörlerden de söz edilmesi gerekirse bu faktörler üç grup altında toplanır; Birinci faktör, bireyin kendisi ile ilgilidir; yaşam evresi, yetenekleri, ilgi alanları, tutumları, kişilikleri ve yetiştirilme durumları olarak sıralanır. İkinci faktör, grup içindeki bireylerin durumlarına göre kendilerini gerçekleştirmeleri ve ilgili koşullar çerçevesinde sosyal bir tabakanın parçası olarak, meslek ve gelirleri ile sahip oldukları zamana bağlıdır. Üçüncü faktör ise, bireyin destek alabileceği hizmetler ve yarar sağlayabilecek fırsatlar ile ilgilidir. Bu hizmetlerdeki tesislerin ve programların faaliyet kalitelerinin de var olan kaynaklar doğrultusunda yönetilmesine bağlıdır (Torkildsen, 2011).

2. 1. 1. Serbest Zaman Temel Fonksiyonları

Serbest zamanın temel fonksiyonları 3d olarak adlandırılan üç temel fonksiyon üzerinden ifade edilmektedir (Çubuk, 1984).

Bu fonksiyonlar;

- Dinlenme Fonksiyonu (delessement)
- Eğlenme Fonksiyonu (divertissement)
- Gelişim Fonksiyonu (developpement)

2. 1. 1. 1. Dinlenme Fonksiyonu

Serbest zamanın en fazla ayırıcı özelliğini ortaya koyan dinlenme fonksiyonu, çalışma hayatının tarihi boyunca farklı algılamalarla üzerinde değerlendirilme yapılmasını sağlayan temel bir fonksiyondur. Dinlenme, bedensel yıpranmaları iş sonu oluşan stres ve yorgunlukları, sinirsel gerilimleri ortadan kaldırma özelliği taşıyan temel bir fonksiyondur. Sanayi devriminin ilk dönemlerinde çalışma saat aralıklarının gün içerisinde 12-15 saat aralığında olduğu, çalışan bireylerin kaybettikleri fiziksel güçlerini tekrardan elde etmek amacıyla dinlenme fonksiyonunu yerine getirdikleri söylenmektedir. Bu dönemlerde çalışmakta olan bireyler serbest zamanı bir sonraki gün oluşacak yorgunluğu önlemek amacıyla fiziksel ve bedensel olarak kendini hazırlama olarak görmektedirler. Günümüz sanayileşmiş toplumlarda çalışma ve çalışma sonrası zamanların bir düzen içerisinde konumlandırılmış olması, çağdaş bireyler üzerinde bedensel ve ruhsal açıdan dinlenerek yenilenmek, aktif ya da pasif olarak (örneğin; turistik geziler, yorgunluk derecesi az ve yarışma içermeyen, balık avı, kayak, TV seyretme, uyumak) gibi serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdikleri söz edilmektedir (Karaküçük, 2014).

2. 1. 1. 2. Eğlenme Fonksiyonu

Oluşan can sıkıntılarını ortadan kaldırarak sonrasında eğlenmeyi ve rahatlamayı ifade etmektedir. Yarışmanın olmadığı oyun zevkinin ağır bastığı, spor ve diğer etkinlikleri içerisinde barındıran aktif ya da pasif olarak günlük ihtiyaçların olmadığı aktivitelere katılım sağlayabilmektir (Broadhurst, 2008; Karaküçük'den 2014).

Öte yandan eğlenme kelimesi denince akla ilk olarak hoş vakit geçirmek, can sıkıntısından kurtulmak gibi ifadeler gelse de farklı olarak merak ve tasalanmayı da gidermek amacını da taşımaktadır (Karaküçük'den 2014).

2. 1. 1. 3. Gelişim Fonksiyonu

Gelişim fonksiyonu, insanların düşüncelerini gündelik özdevinimlerinden arındıran, geniş bir yelpazeye zemin hazırlayan insanda kişiliğin gelişmesine yönelik çıkar gözetmeyen faaliyetleri içerir. Kültürel gelişmenin ağır bastığı, bilgi alışverişinin olduğu birdenbire ortaya çıkan veya gönüllü olarak örgütlenmiş sosyal faaliyetlere katılım sağlamanın ağır bastığı etkinlikler içerisinde ve serbest zamanda da kendini göstermektedir (Karaküçük, 2014).

2. 1. 2. İş ve Serbest Zaman

Bireyin yaşamının merkezinde yer alması ile son derece önemli bir yere sahip olan iş, modern toplumlarda yer alan aktiviteler içerisinde insanlar için en temel ve en önemli faaliyet olarak yerini almaktadır (Snir ve Harpaz 2002).

Günümüzde iş, çoğu insan için kölelik bazıları için ise serbest zamana benzetilmektedir. Bunun nedeni ise işçiler arasında yüksek eğitim seviyelerinin bulunması, işlerdeki hizmet sektörü, üretimden üretime geçiş, profesyonellikteki artış ve diğer faktörlerin içinde barındırıldığı söylenmektedir (Torkildsen, 2005). İş için gerekli olan durumların yerine getirilmesi gereken görevlerde harcanan zamanların bireyin kendisi için ayırması gerektiği serbest zamanlarda

kısıtlanmalara gidilmesi, bireyin enerjisinin düşmesine ve buna bağlı olarak serbest zaman aktivitelerine katılamama durumunun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Ayrıca bu durumla birlikte iş ve serbest zaman arasında bir çatışmanın yaşanabileceğine ifade edilmektedir. Dolayısıyla bireylerin çalışmadığı zamanlarda aile ve arkadaşları ile birlikte geçirecekleri serbest zaman aktivitelerine katılma isteklerinde de azalmanın görüldüğü söylenmektedir (Wong ve Lin 2007).

“İş” ve “serbest zaman” kavramları arasında bulunan ilişki tartışılmış ve evrensel nitelikte tatmin edici düzeye ulaşmayan bir takım tezler kabul görerek belgelendirilmeye çalışıldığı bahsedilmektedir. Çoğu toplumlar iş ve serbest zaman arasında açık bir ayrımın olduğunu ve serbest zamanın iş antitezi olduğunu telaffuz etmektedirler. Serbest zamanın boyutları arasında seçim yapma özgürlüğü, kendine özgü memnuniyetin bulunduğu ücretli işe karşı düşük ilişkinin olduğu öne sürülmektedir. İş, genellikle kişisel seçim konusunda kısıtlamaların olması, yüksek düzeyde yapılandırılması ve seçme özgürlüğü bulunmaması olarak ifade edilmektedir. Sanayi Devrimiyle birlikte iş ve eğlence arasındaki ayrılma serbest zaman dağılımı ile oluşmuştur. Endüstriyel yaşam tarzı, iş ahlakının sürdürülmesi ve işte gerekli gücün eski haline getirilmesi için iş dışı zamanlarda çalışanları rekreasyona teşvik etmektedir. “İş zamanı” veya “görev zorunluluğu” süresi bulunmayan zamanlarda serbest zaman etkinliklerinin oluşumu ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra iş ahlakının dini, politik ve sosyal koşullardan doğduğu söylenmektedir. İş, yalnızca ekonomik faydalar için değil, aynı zamanda ahlaki amaçlar için de değer kazanmaktadır. Diğer bir deyişle “iş” kelimesi emek, meslek, istihdam, çaba ve üretim gibi birçok şeyi kapsamaktadır (Torkildsen, 2005).

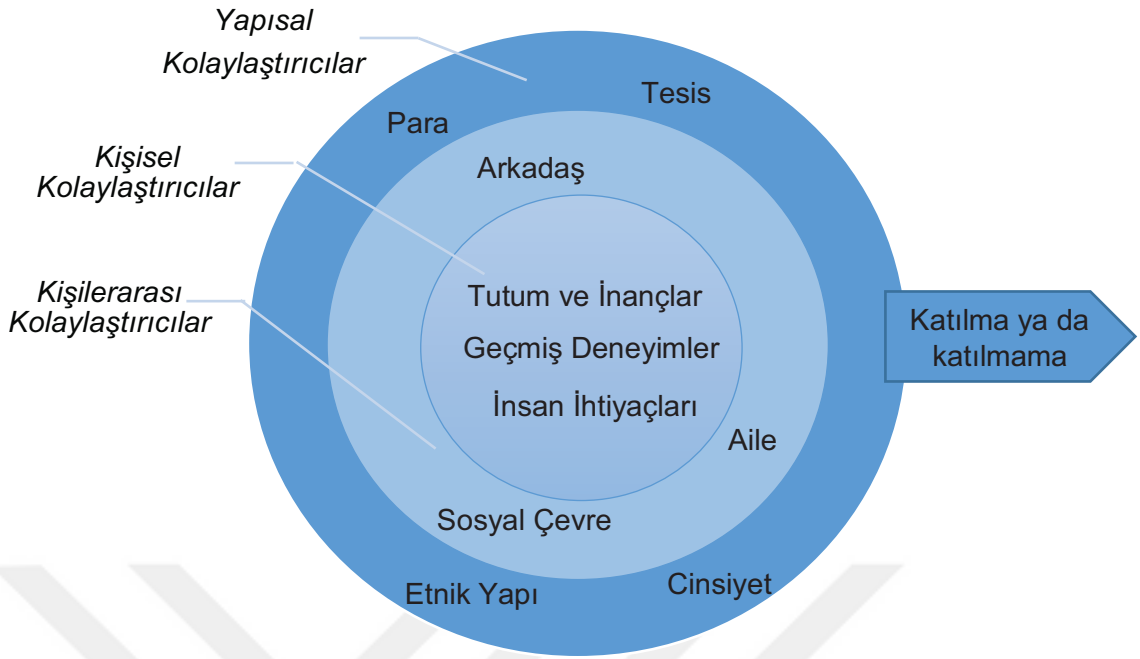
İş kavramı ile birlikte kullanılan çalışma zamanı; bireyin yaşamını idame ettirebilmesi ve gerekli olan ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için ekonomik açıdan belli bir kazancının bulunduğu ve bu zaman içerisinde işe gidip geldiği süreyi içermektedir. Çalışma dışı zaman ise bireyin kendi isteği doğrultusunda seçmiş olduğu etkinlik içerisinde kendisi ve başkaları için bütün zorunluluklardan ya da bağıntılardan yoksun uğraş verdiği zaman olarak ifade edilmektedir. Bu

doğrultuda bakıldığında serbest zamanın genel olarak çalışma dışında kalan zaman dilimi içerisinde olduğu vurgulanmaktadır (Hacıoğlu, 2009).

Yaşamanın önemli bir yönü olan serbest zaman, zorunlu taleplerden yeterli zamanı korumak amacıyla özgürlük için daha fazla zaman özerkliği temsil eden sonlu bir kaynak olarak görölmektedir (Peters ve Raaijmakers 1998). Diğer yandan serbest zamanın hane halkı ve bireylere belirli iş zamanlarında sorumluluklarını yerine getirdikten sonra rahatlama ve tazelenme şansı sağladığı belirtilmektedir. Böyle bir zamanda, bireyler hayatın daha sıkıcı yönlerinden ve kişisel gelişimlerini sağlayan fırsatları gerçekleştirmek için bazı durumlardan kaçınabilirler. Bu durum isteğe bağlı olarak zamanı zenginleştirme, hayattan zevk alma ve hayatın değerini anlama gibi önemli durumların oluşmasını sağlayabilir. Ayrıca insanların zaman zaman ilişkilerini geliştiren serbest zaman etkinlikleri aracılığıyla ihtiyaç zamanlarında yararlanabilecekleri refah ağları oluşturmak, bu faaliyetler yoluyla bireyler için gerekli olan sosyal sermayenin oluşmasını sağlamaktadır (Coleman, 1988).

2. 1. 3. Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştıran Faktörler

Serbest zaman etkinliklerine katılımda bireyler için engellerin bulunması serbest zaman faaliyetlerine katılamama durumunu ortaya çıkarsa da bireyin etkinliklere katılma ya da katılamama durumunun bununla sınırlı olmadığı serbest zaman kolaylaştırıcılarının da bu konuda rol oynadığı söylenmektedir (Raymore, 2002). Bununla birlikte bireylerin tutum ve davranışlarını, tercih ettikleri durumları ve algılamış oldukları faktörlerin ortaya çıkarılması bireye etkinlik kalitesi ve katılım sağlamasına yardımcı olacağı önemli bir koşul olarak ön görölmektedir (Dorwart ve ark. 2004). Bu bağlamda bireylerde serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin üç açıdan incelenmesi iyi bir bakış açısı sağlayabildiği dile getirilmektedir. Bunlar kişisel, kişilerarası ve yapısal kolaylaştırıcılar olarak ifade edilmektedir (Raymore, 2002). Bu ifade de yer alan kolaylaştırıcıların ise (Raymore, 2002)' nin modeli ile de içeriği belirtilmektedir.

Şekil 2.1. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Modeli (Raymore, 2002)

Buradan hareketle bireyler fiziksel, ruhsal ve zihinsel olarak kendini yenilemek arzusu ile iş dışında kalan zaruri ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra stres atmak ve rahatlamak için bazı rekreatif etkinliklere ihtiyaç duyarlar. Etkin veya pasif olarak bu rekreatif etkinliklere katılım sağlanması açısından bireyler için gerekli olan bazı ortamların ve şartların oluşturulması gerekmektedir (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 1. Cinsiyet

Kadınların erkeklere kıyasla rekreatif etkinliklere katılımları konusunda daha dezavantajlı oldukları görülmektedir. Bunun nedeni ise çalışmakta olan bayanların iş hayatları dışında kalan zamanlarında temel ihtiyaçlarının yanı sıra çocuk bakmak, ev işleri ile ilgilenmek gibi durumların oluşması boş zamanlarını sınırlamaktadır. Bunun nedenlerle oluşan yorgunluk ve sınırlılıklardan dolayı kadınların erkeklere göre daha az rekreatif etkinliklere katılım sağladıkları söylenmektedir (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 2. Zaman

Rekreatif etkinliklere katılım sağlamada önemli bir yere sahip olan zaman kavramının da bireylerin rekreatif etkinliklere katılım sağlayabilmesi için öncelikli olarak kendilerine ayırabilecekleri söz konusu bir zamanın olması gerekmektedir. Bu nedenle etkili bir zaman planlamasına da olabildiğince ihtiyaç duyulmaktadır (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 3. Gelir Düzeyi

Öncelikli bir durum olan gelir seviyesi bireyin rekreatif etkinliklere katılımlarında ve rekreasyonel açıdan bilinçlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Gelir seviyeleri yüksek olan bireyler üzerinde bilinç kaynağının daha iyi bir eğitim ve kaliteli yaşam üzerinde etkili rol oynadığı gibi bununla birlikte maddi kaynak aramaları da rekreatif etkinliklere katılım sağlamalarını arttırabilmektedir. Örneğin bir araç sahibi olarak uzak mesafelerde oluşan etkinliklere katılım sağlamada kolaylık ve konfor sağlaması bireyin katılım arzusunu arttırdığı söylenmektedir. Öte yandan gelir seviyeleri daha aşağıda olan bireylerde ise istek ve arzularına ulaşma konusunda kısıtlı imkânların bulunmasından dolayı rekreatif etkinliklere sınırlı bir şekilde erişebilmesi veya erişememesi bireyler üzerinde sınırlı bir faktör olarak rol oynadığı dile getirilmektedir. Bu yönde yapılan araştırmalara göre; aktif olarak rekreatif etkinliklere katılım sağlayan bireylerin, eğitim ve gelir seviyelerinin iyi yönde olduğu açıklanırken pasif olarak rekreatif etkinliklere katılım sağlayan bireylerde ise eğitim ve gelir seviyelerinin düşük oldukları açıklanmaktadır (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 4. Hava Durumu ve Mevsimsel Etkiler

Mevsimsel koşullardan dolayı etkilenen hava olayları özellikle açık havalarda yapılan rekreatif etkinliklerinin bu durumdan etkilenmesi bireylerin rekreatif etkinliklere katılımını büyük bir ölçüde etkilemektedir. Güneşli gün çoğunluğu, yüksek sıcaklıkların görülmesi, günlerin kısa ya da uzun olması gibi

etmenlerin etkinlikler üzerinde yoğunluk ve çeşitliliğini etkileyen unsurlar olarak belirtilmektedir. Kış aylarında oluşan hava durumlarından dolayı açık havada yapılacak olan rekreasyonel etkinliklerin sınırlı ve çeşitliliği az olduğu belirtilmekte kapalı alanlarda ise mevsimsel koşullardan etkilenilmediği dile getirilmektedir (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 5. İnanç ve Toplumsal Değer Yargıları

Bu faktörlerin bazı toplumlar üzerinde oluşturduğu sosyal baskı nedeniyle bireylerin rekreatif etkinliklere katılımını sınırlayarak etkilediği belirtilmektedir (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 6. Moda ve Popülerlik

Günümüz popülasyonuna oturmuş ulaşımı uzak olan rekreasyon kaynaklarının bulunması bireylerin ilgisini kendine çekmekte ve aktif katılımlarını olumlu yönde etkilediği söylenmektedir (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 7. Nüfus Artışı ve Kentleşme

Sanayi devrimi ile birlikte gelişen kentleşme ve kentlileşme vakıası insanların gelişimine kaynak olarak köklü bir değişime sebep olmuş köylerden şehirlere yerleşme durumlarını ortaya çıkararak sosyal ortamlarla tanışmalarına fırsat sunmuştur. Kent hayatının sunmuş olduğu rekreasyonel etkinliklerinin fazla olduğu ve insanların bilinçlenerek daha çok ilgi gösterme durumunun kentleşme ile olduğu bahsedilmektedir. Gelişen teknolojinin ve artan nüfus yoğunluğunun oluşumuyla izlenen yanlış kentleşme politikalarının rekreasyonel kaynaklar üzerinde baskı oluşturmakla birlikte taşıma kapasitelerini sınırlamakta ve bu yüzden bireylerin katılımını sınırladığı söylenmektedir (Ardahan, 2016).

2. 1. 3. 8. İstek, İhtiyaç ve Beklentiler

Sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olan insanoğlu ihtiyaçları doğrultusunda kendini tatmin etmek isteyerek artan talep ve isteklerini karşıladıkça yeni bir istek ve arzu oluşumu içerisinde girmektedir. Sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişimler doğrultusunda istek ve arzularını değiştirmektedir. İhtiyaçlarına yenisini eklemesi kendini bu beklentiler içerisinde sokması gibi durumların rekrasyonel alanda da hissedildiği belirtilmektedir (Ardahan, 2016).

2. 2. Rekreasyon

2. 2. 1. Rekreasyonun Tanımı ve Anlamı

Rekreasyon, boş zamanlarında insanların uğraştığı, zevk aldığı ve sosyal olarak değer biçtiği bir olgu olarak kabul ettiği bir aktivitedir (Hurd ve Anderson 2010). Latince recreatio “yenilik, kendini yenileme veya yeniden yapılanma” sözcüğünden türemektedir. Dilimizdeki karşılığı ise daha çok “boş zamanları değerlendirme” olarak telaffuz edilmektedir (Karaküçük, 2014). Diğer bir deyişle rekreasyon çalışma zamanlarımız dışında kalan “boş zaman” diliminde yapılan aktivitelerdir. Bu zamanların insanlar üzerinde zevkli ve yapıcı olması rekreasyon olarak bilinir. Rekreasyonel etkinlikler, bireylere boş zamanlarını serbestçe değerlendirme olanağı sunmaktadır (Sevil, 2012). Boş zamanların aksine, rekreasyon yalnızca bireye değil aynı zamanda bir bütün olarak topluma da katkı sağlamaktadır. Rekreasyon faaliyetleri birçok biçimde olabilirken, toplumun kabul gördüğü şekilde bireylere katkıda bulunmaları gerekir. Bu anlamda, rekreasyon için sosyal olarak kabul edilebilir görülen faaliyetlerin zaman içinde değişebileceği anlamına da gelmektedir. Rekreasyonel etkinlikler sonsuzdur içerisinde spor, sanat, oyun, müzik, dans, seyahat ve okuma gibi aktiviteleri barındırmaktadır. Rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştirilmesinde asıl amaç sonuç gözetmekten ziyade bireyin aldığı zevktir. Çoğu insan için istenen sonuç, rekreasyon veya restorasyondur. Bireylerin rekreasyon arayışının yapıcı olması, yaşadıkları ortamdan ve işlerinden kendilerini yenileme fırsatı bulması ve yaşamlarını dengelemelerinde yardımcı olması rekreasyon arayışlarına kaynak olmaktadır. Ayrıca insanlar, topluma katkısı nedeniyle rekreasyonu sosyal bir araç olarak da görmektedirler (Hurd ve Anderson 2010).

Rekreasyon bireylerin buldukları serbest zamanları içerisinde sıkıcı gündelik yaşamlarının disiplininden ve monotonlukla geçen etkisinden kurtulmak amacıyla, dinlenmek ve vakitlerini güzel geçirmek için yapmış olduğu bir takım aktiviteler olarak da tanımlanmaktadır (Mansuroğlu, 2002). Karaküçük (2014) ise rekreasyonu; “insanın yoğun çalışma yükü, monoton hayat tarzı veya

olumsuz çevresel etkilerden negatif etkilenen beden ve ruh sağlığını tekrar kazanmak, koruyarak devamlılığını sağlamak, haz almak, kişisel doyuma ulaşmak amacıyla gönüllü olarak tek ya da bir grupla gerçekleştirdiği boş zaman aktivitelerinin bütünüdür” olarak açıklamaktadır. Rekreasyon insanların bir takım yerine getirmekle sorumlu oldukları iş, görev ve ödev gibi etkinliklerinin ve sorumluluklarının dışında geriye kalan boş zamanlarını dinlenme, eğlenme ve yenilenmeyle beraber bireysel yönden doygunluğa ve hazza ulaşmak için gönüllü olarak katıldıkları etkinlik ya da deneyimleri de içermektedir (Orel ve Yavuz 2003).

TDK'nın Güncel Türkçe Sözlüğüne göre rekreasyon, farklı iki anlamda ifade edilmektedir; boş zaman içerisinde bulunan insanların, eğlence ve spor amacı ile gönüllülük ilkesi içerisinde katıldıkları etkinliklerdir. Diğer bir anlamı ise insanların eğlenme, dinlenme amacı ile bir bölgeyi kullanabilecekleri belirli bir şekilde ve düzene sokma anlamına gelmektedir (Online TDK Sesli Türkçe Sözlük). “Webster's Third New International Dictionary” sözlüğüne göre ise rekreasyon; işten sonra güç ve ruhların tazelemesi, ayrıca bir yenileme veya yönlendirme aracı anlamına gelmektedir (Online Webster's Third New International Dictionary). Hacıoğlu ve ark. (2009) ise Rekreasyonu, bireylerin tatmin olma düşüncesi içerisinde gönüllü bir şekilde katıldıkları boş zamanlarını eğlenerek ve dinlenerek geçirdikleri faaliyetler olarak belirtmektedir.

Tüm bu tanımların akisine Cordes (2013) rekreasyonun kabul gören evrensel bir tanımının olmadığını dile getirmiştir. Genel anlamda rekreasyonu, katılımcıların gönüllülüğu ile gerçekleşen, amacı eğlenmek olan bireye canlılık getirerek geliştiren ve yaşam kalitesinin artmasına yardımcı olan aktiviteler olarak tanımlamıştır. McLean ve ark. (2005), rekreasyonu, birçok farklı şekilde tanımlamasını yaparak, her boyutta açıklamaya çalışsalar da genel bir tanımlamayla rekreasyonu “Şehirlerde ve kasabalarda kamusal veya yarı kamusal alanlarda özel girişimler vasıtasıyla oluşturulan parklar, toplum merkezleri, spor alanları, su parkları, eğlence alanları gibi yerlerde gerçekleştirilen etkinliklerin tümü” olarak belirtmektedirler.

Boud-Bovy ve Lawson (2002) ise rekreasyon kavramını anlam bakımından bazı değişikliklere uğratarak boş zaman içindeki bireylerin uğraş verdikleri ve katılım sağladıkları aktiviteleri içerdiğini ve bu aktivitelerin içinde bireyin ev işleri gibi uğraş verdiği veya zorunlu olarak yapması gereken işlerden farklı olması gerektiğı durumların olduğuna değinmiştir. Rekreasyon, bireyleri monotonluk hayatlarından uzaklaştırmak, sosyal açıdan kaynaştırmak, sosyalleştirmek, öz benliklerine uygun bir şekilde yapmaktan keyif aldıkları faaliyetleri kapsamaktadır (Mirzeoğlu, 2006). Rekreasyon, boş zamanlarında bireylerin gönüllük esasını içerisinde katılım sağladıkları bireysel doyum elde ettikleri, olumsuz çevre ve stres etkilerinden ruh ve beden sağlığını tekrar güçlendirdikleri, aynı zamanda bu durumu koruyarak eğlence amacıyla katılım sağladığı, zorunlu durumlar dışında kalan boş vakitlerinde kendi istek ve amaçları doğrultusunda iştirak ettikleri etkinlikler olarak ifade edilmektedir (Edginton ve ark. 1999; Koçyiğit ve Yıldız 2014).

Görüldüğü üzere rekreasyon kavramını çok geniş bir yelpazesi olan, bireyi rahatlatan ve eğlendiren etkinliklerden oluşmaktadır (Colwell ve ark. 2002). Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı gibi rekreasyon, bireyin özgürce seçtiğı ve gönüllülük esasına dayanan, boş zamanlarda gerçekleştirilen aktif veya pasif olarak yapılabilen, etkinlik sonucu bireye rahatlama, gevşeme, tatmin gibi duygular kazandıran aktiviteler olarak ifade edilebilir (Biol, 2014).

2. 2. 2. Rekreasyonun Özellikleri

Bireyler ruhsal, zihinsel ve bedensel olarak kendilerini rahatlatma, ihtiyaçlarını ve gereksinimlerini tatmin etme duygusu içerisinde özellikleri bakımından rekreasyon etkinliklerine yönelmektedirler. Bu etkinliklerin diğer etkinliklerden ayrılan çok sayıda temel özelliğı bulunmaktadır. Rekreasyon kavramının temel özellikleri incelendiğinde aşağıdaki unsurların öne çıktığı görülmektedir (McLean ve ark. 2008; Jensen ve Guthrie 2006):

- Rekreasyon kişilerin kendilerine ait boş olan zamanları içerisinde gerçekleştirilir.

- Rekreasyon gönüllülüğü esas almaktadır.
- Rekreasyon kişide kendini tatmin etme veya iyilik hissi yaratır.
- Rekreasyon aylaklık ya da tembellik değil tamamen (fiziksel, zihinsel, sosyal ya da duygusal olarak gelişim) içeren aktivitelerdir.
- Rekreasyon spor, güzel sanatlar, el sanatları, oyunlar, müzikler, performans sanatları, seyahatler, hobiler gibi farklı aktiviteleri içerir.
- Rekreasyonda esas olan zevk alma olmasına rağmen bunun yanında entelektüel, fiziksel ve rekreasyona katılıma neden olan güdüler olabilmektedir.

Karaküçük (2014)'e göre ise:

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılımlarına imkân verir.
- Rekreasyonel faaliyetler, mevsim ve iklim şartları gözetmeksizin açık veya kapalı alanlar içerisinde uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon faaliyetler bakımından çok çeşitlilik göstermektedir.
- Rekreasyon mutluluk, neşe ve haz sağlayan faaliyetler barındırır.
- Rekreasyon kişiye kendini ifade edebilme özgürlüğü ve yaratıcılık kabiliyetini ortaya çıkarma imkânı sağlayan faaliyetler içermelidir.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyon, toplumun değerlerine uygun olmalı geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir faaliyet içerisindeyken, farklı faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkânı sağlar.

- Rekreasyon eylemi, planlı programlı veya plansız bir şekilde beceri yetilerine sahip kişilerle ya da beceri sahibi olmayan kişilerle, organize edilmiş ya da edilmemiş mekânlar içerisinde yapılabilmektedir.

Torkildsen (2005) ise rekreasyonun özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamaktadır;

- Rekreasyon kişiseldir, bu nedenle aktiviteler içerisinde bireysel tatmin olmalıdır.
- Rekreatif etkinliklere katılımında gönüllülük esastır. Bu nedenle bireyin özgürce ve tatmin olabileceği şekilde çeşitli aktiviteleri içermektedir.
- Rekreasyon bireye neşe kaynağı olmalı canlandırılmalıdır. Bu nedenle aktivitelerde bir orijinallik, özendiricilik ve bir değer olmalıdır.
- Rekreasyon her türlü fiziksel, sosyal, zihinsel ve ruhsal aktivitenin içinde yer alabilir. Bu nedenle programların bireyin bütünü ile ilgili olmalıdır.
- Rekreasyon genellikle bir oyun ile ortaya çıkar. Bu nedenle oyunun ruhunda temelinde bireye seçme şansı verilmesi ve bireyin teşvik edilme felsefesi olmalıdır.
- Tüm rekreatif deneyimler birbirinden farklıdır ve kendine has özellikleri vardır. Bu nedenle aktivitelerin temelinde bireyin en üst seviyede tatmin edilmesi hedefi olmalıdır.

Bucher rekreasyon kavramına ilişkin olmazsa olmaz özellikleri şöyle sıralamaktadır (Günay'dan, 2012);

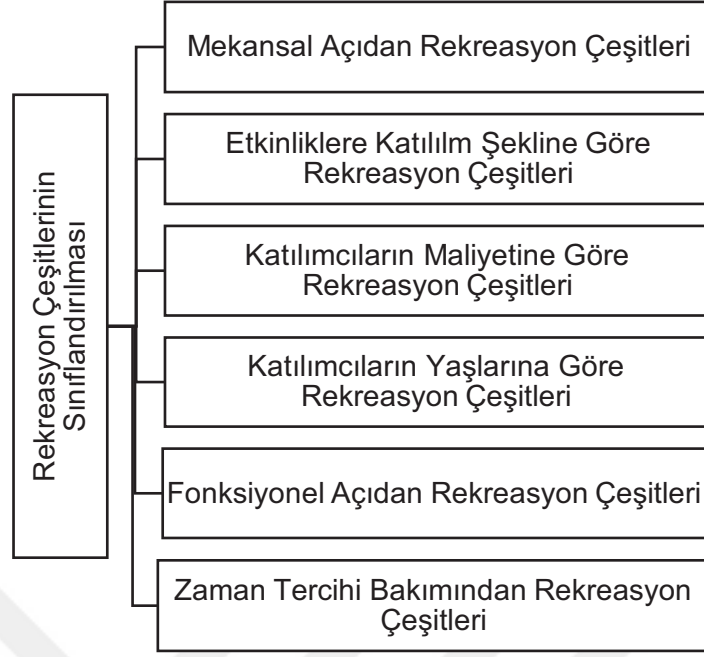
- Rekreasyon, boş zaman süreci içerisinde yapılır, herhangi bir iş değildir. Maddi kazanç ve kar amacı gütmaz.
- Bireyler rekreatif etkinliklere gönüllü katılırlar ve tamamen kendi arzu ve istekleri itici güçtür.
- Katılana zevk ve haz veren, mutlu eden bir tarzdadır.
- Rekreasyon etkinlikleri kişisel ve toplumsal fayda sağlayıcı bir rol üstlenir.
- Toplumsal değerlere aykırılık görülmez ve hayati önem taşımaz.

Özetleyecek olursak rekreasyonel etkinlikler boş zaman sürecinde gerçekleştirilen, özgürlük ve seçimi ifade eden etkinliklerdir. Birey bu etkinlikleri kendini gerçekleştirme, rahatlama ve zevk alma gibi kişisel ihtiyaçlarını karşılamak adına gerçekleştirir. Birey bu etkinlikleri araçlı veya araçsız, tek başına veya grupta, açık veya kapalı alanlarda gerçekleştirebilir (Canbolat, 2019).

2. 2. 3. Rekreasyon Sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılmasında çeşitli birçok kriterin ve nedenin rol oynamasındaki temel sebep rekreasyonun çok yönlü olmasıdır. Bu açıdan kesin olarak bir sınıflandırma yapabilmek oldukça zordur (Biol, 2014). Rekreasyonun sınıflandırılması, farklı kriterlere ya da farklı fonksiyonlara bağlı olarak yapılmaktadır. Bireyin, hangi amaç doğrultusunda rekreatif etkinliğe katılma isteği doğmuşsa, bu istek içerisinde belli bir rekreasyon çeşidi ortaya çıkmaktadır. Her bireyin farklı istek ve amaçları ortaya çıkabileceği gibi buna paralel olarak çok çeşitli rekreatif etkinliklerinin olduğu düşünüldüğünde, kesin olarak bir gruplandırma veya çeşitlendirme yapmanın zorluğuyla karşı karşıya kalınabilir (Karaküçük ve Akgül 2016).

Rekreasyon faaliyetlerinin sınıflandırılmasında esas olan, bireylerin boş zamanları içerisinde rekreatif faaliyetlere katılmasını sağlayan amaçlar, istekler ve hazların temel belirleyici olmalarıdır (Karaküçük, 2008). Faaliyetlere katılım şekline göre ve katılımcıların rekreatif etkinliklere katılmalarında tercihlerine göre de aşağıdaki tabloda da sınıflandırılarak gösterilmektedir.

Şekil 2.2. Rekreasyon ve Animasyon (Hazar, 2014)

Rekreasyon etkinlikleri tüm yaş gruplarını kapsayarak sosyal aktivitelerin olduğu gelişim ve üretim yaratan yerlerde, içerisinde spor ve ilginç hobileri gerçekleştirmek gibi amaçları kapsayabilir. Bununla beraber fiziksel bir tedavi merkezi olarak veya insanlar için himaye edilen bir atölye olarak da söylenebilir (McLean ve ark. 2005). Bu açıdan bakıldığında rekreasyon etkinliklerinin çeşitli sınıflandırılmalar içinde olması katılımcı özellikleri, mekan ve işlevleri gibi kriterler rol oynamaktadır. Bu sınıflandırmaları incelediğimizde katılımcıların sayısına göre rekreasyon çeşitlerinin bireysel rekreasyon ve grup rekreasyonu olarak iki grupta incelendiğini, fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitlerinin; ticari rekreasyon, estetik rekreasyon, sosyal rekreasyon, sağlık rekreasyonu, fiziksel rekreasyon, sanatsal rekreasyon, kültürel rekreasyon ve turistik rekreasyon olarak sekiz ana grupta incelendiği şeklinde açıklamıştır (Hazar, 2014). Bu gruplar ise şunlardır:

Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon;

Bireysel Rekreasyon: Bireylerin yalnız olarak tek başlarına boş zamanlarını değerlendirmeleridir. Tek başına müzik dinlemek, televizyon izlemek, kitap okumak gibi etkinlikleri içerir (Hazar, 2014).

Grup Rekreasyonu: Bireylerin bir grup halinde boş zaman faaliyetleri içerisinde bulunmalarıdır. Grup olarak sinemaya gitmeleri, kutlamalara katılmaları, halı saha maçları gibi etkinlikleri içermektedir (Hazar, 2014).

Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon;

Ticari Rekreasyon: Bireylerin belli bir ücret ödeyerek katıldıkları boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleridir. Diğer bir deyişle ticari olarak organizatörlerin düzenledikleri etkinliklere katılım sağlamalarıdır. Örneğin, ücret karşılığında katıldıkları çeşitli konserler, sağlıklı yaşam etkinlikleri, talih oyunları gibi etkinlikler (Hazar, 2014).

Estetik Rekreasyon: Genellikle gelir seviyeleri ile eğitim ve kültür seviyelerinin yüksek olduğu belirtilen kişilerin katıldıkları etkinliklerdir. Örneğin; ünlü sanat etkinliklerini izlemek, ünlü müzik yapıtlarını dinlemek (Hazar, 2014).

Sosyal Rekreasyon: Sosyal yönden ilişkiler kurma veya beceri ilişkilerini kuvvetlendirmeye yönelik etkinliklerdir. Örneğin; yemekli toplantılara iştirak etmek, arkadaş veya akraba ziyaretlerinde bulunmak (Hazar, 2014).

Sağlık Rekreasyonu: Sağlık bakımından iyileştirici, koruyucu ve tedavi edici boş zamanları değerlendirmektir. Örnek olarak sportif etkinlikler, termalizm (kaplıca, ılıca, içmece) etkinlikleri, klimatizm, uvalizm, türk hamamı, sauna, masaj etkinlikleri gibi etkinlikler (Hazar, 2014).

Fiziksel Rekreasyon: Tüm sportif faaliyetleri içinde barındıran açık ve kapalı ortamlarda gerçekleştirilen çeşitli spor etkinliklerdir. Bunlara örnek olarak su ile yapılan etkinlikler (yüzme, rafting, sörf, deniz turu, havuz oyunları gibi), Dağ sporları (tırmanma, yürüyüş, avcılık, kar kayağı vb.), Sportif rekreasyon alanlarındaki etkinlikler (yamaç paraşütü, futbol, basketbol, masa tenisi, okçuluk, cirit, binicilik vb.), Fiziksel beceri oyunları/yarışmaları (çocuklara, gençlere, yetişkinlere ve üçüncü yaşa yönelik oyunlar ve yarışmalar) şeklinde sınıflandırılabilir (Hazar, 2014).

Sanatsal Rekreasyon: Bireylerin sanat becerilerini geliştiren ve üzerine koymasında yardımcı olan etkinliklerdir. Örneğin; sinema, tiyatro, opera, bale, konser, sergi, festival ve halk dansları gibi belirli etkinliklerde izleyici ya da amatör olarak rol alma. Sepetçilik ve seramik işleri gibi dizayn edilmesi gereken etkinliklere de katılım sağlama olarak belirtilmektedir (Hazar, 2014).

Kültürel Rekreasyon: Eğitim kurumları, belediyeler, dernekler, vakıflar gibi çeşitli kurumlar tarafından düzenlenen kurslar (el sanat kursları, meslek kursları, yabancı dil kursları gibi), gününbirlik ve turistik geziler, sergi festival, panayır, kutlama, şenlik, sanatsal etkinlikler (konser, tiyatro, bale vb.), açılış kokteylleri düzenleme; bu tür etkinliklerde aktif rol oynama veya etkinlikleri izleme, kütüphane etkinlikleri (kütüphanelerden ve gezici kütüphanelerden yararlanma), sosyal etkinlikler (akraba ziyaretleri, arkadaş ziyaretleri, kutlama partileri vb.) geleneksel yaşantı ve eğlence biçimlerinin canlandırılması, eğitsel oyunlar, talih oyunları, eğlence parklarındaki oyunlar, katılanlarda şok ve korku yaratan ilkel toplumlardaki danslar gibi etkinliklerdir (Hazar, 2014).

Turistik Rekreasyon: Bireyin boş zaman dilimi içerisinde turistik olarak değerlendirebileceği etkinliklerdir. Turistik seyahat süresince yat gezileri, eğlence gezileri gibi doğal ve kültürel turistik değerleri de görme ve katılım sağlamaları da bunlara örnek olarak söylenmektedir (Hazar, 2014).

2. 2. 4. Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Nedenleri

Modern toplumlarda insanlar, arzuladıkları yaşam standartlarını sağlıklı yürütebilmek için rekreasyon etkinliklerine ihtiyaç duymaktadırlar (Kuş-Şahin ve ark. 2009). Rekreasyon etkinliklerine duyulan ihtiyaç, kişiler üzerinde kişisel ve toplumsal olarak fayda sağladığı nedenlerle bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılım sebepleri ve ihtiyaçları da önem kazanmaktadır. Bu ihtiyaç ve nedenler kişisel olarak; fiziksel ve sağlıklı gelişimi olması, ruhsal açıdan kuvvetlenmesi, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, yaratıcılığını arttırması, iş verimine etkisi, insan mutlu etmesi gibi toplumsal açıdan ise; toplum içerisinde dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması adaletli eşit bir toplum yaratılması, gibi

durumların rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerine zemin oluşturmaktadır (Karaküçük, 2008).

Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılım nedenleri etkinliklerden beklenen faydayı da tanımlanmaktadır. Bireyin, sahip olduğu imkânlar doğrultusunda, içinde bulunduğu çevrenin, yaşam standartlarının, rekreatif potansiyellerinin, ilişkilerinin, kişilik özelliklerinin, duygusal zekâsının, geçmiş deneyimlerinin ve cinsiyet, gelir, medeni durum, yaş, eğitim durumu gibi çeşitli faktörlerin bireyde rekreatif etkinlik ihtiyacını ve etkinliklere katılımlarında kimler ile birlikte katılacağını belirlemektedir. Bireyin içsel ve dışsal motivasyonu ile kazanacağı faydaların yanı sıra, etkinliğin amacı da bireyi rekreasyonel etkinliğe motive eden faktörler arasında ilk sıralarda yerini almaktadır. Diğer bir söyleyişle dışsal faktörlerin daha çok içsel motivasyonel unsurları harekete geçiren unsurlar olduğu söylenmektedir. Örneğin; bedensel sağlığını korumak için jogging yapan birinin içsel motivasyonel amacı fiziksel zindeliği korumak iken, bireyin bu etkinliği nerede kiminle ve ne sıklıkla gerçekleştirdiği ise içsel faktörlerle ilgili olabileceği gibi daha çok dışsal faktörlerle de ilgilidir. Yine müzik seven birisi için müzikle uğraşmak içsel bir motivasyon iken, ünlü birinin konser vermeye gelmesi hatta böyle bir konserin çoğu bireyin müziğe başlamasına neden olması dışsal bir motivasyondur (Ardahan'dan, 2013). Öte yandan bireylerin öz yeterliliklerini, yetkinlik seviyelerinin arttırmasını, çevreyle uyumlarını kolaylaştırması, depresyonu azaltması, psikolojik olarak iyi olma halleri gibi durumlarının okul ve iş başarısı üzerinde de olumlu etkiye sahip olması, sosyal ve ruhsal açıdan da bireylerin yaşamları üzerinde olumlu katkılarda bulunması rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen nedenler arasında gösterilen diğer faktörlerdir (Weinberg ve Gould 2014; Schmitter, 2003).

Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir (Karaküçük, 1999).

- Kişisel Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri
 - Fiziki Sağlık Gelişimi Yaratır

- Ruh Sağlığı Kazandırır
- İnsanı Sosyalleştirir
- Kişisel Beceri ve Yeteneğin Gelişmesini Sağlar
- Yaratıcı Gücü Geliştirir
- Çalışma Başarısı ve İş Verimini Arttırır
- Ekonomik Hareketi Geliştirir
- İnsanı Mutlu Eder
- Toplumsal Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri
 - Toplumsal Dayanışma ve Bütünleşmeyi Sağlar
 - Demokratik Toplumun Yaratılmasına İmkân Sağlar

2. 3. İş Yeri Rekreasyonu

Rekreasyon sektörü içerisinde etkinliğini gösteren iş yeri rekreasyonu; katılımcıların ve çalışanların iş yaşantılarının dışında kalan serbest zamanlarında ihtiyaçlarını karşılayan etkinlikler olarak dile getirilmektedir (Kraus 1998; Kesim 2016). Çalışanların karşılaştıkları çeşitli fiziksel, bedensel ve ruhsal sorunlarla beraber iş yüklerinin de yoğun olduğu bilinmektedir. İş yeri rekreasyonu bu yoğunluk içerisinde çalışanların günlük yaşam kalitelerini artırmak, gelişimlerini sağlamak ve çalışanları monotonluktan uzaklaştırmak amacıyla iş zamanlarının dışında kalan, bireylerin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinin içerisinde rol oynamaktadır. Öte yandan bu kavram iş yerleri ve işverenler için ekonomik olarak bir kazanç sağlamakla beraber iş yeri imajını da geliştirerek çalışanlarında verimliliği artırmak açısından önemli bir role sahip olduğu belirtilmektedir (Kesim, 2016).

Bireylerin yaşamlarında çalışma hayatı önemli bir konuma sahip olduğu için kişilerin çalışma ortamlarında tatmin olma durumları olumlu yönde arttıkça yaptıkları işin niteliği ve örgüte bağlılıkları da paralel olarak artmaktadır (Karakuş, 2011). Çalışanların iş yerlerinden ve işlerinden hoşnut olmaları hem kendileri hem de örgütleri açısından büyük önem arz etmektedir (Karcioğlu ve Akbaş 2010). Bu nedenle iş yeri rekreasyonu, örgütlerin ve işverenlerin kendileri

için çalışan bireyleri memnun etmek, örgüte bağlamak ve böylece çalışanlarından verim elde etmek amacıyla profesyonel rekreasyoncular tarafından hazırlanan, iş yerinde veya iş yeri dışında uygulanabilmesi uygun görülen çalışanlarına ve ailelerine yönelik uygulanabilen rekreasyon etkinliklerini içermektedir (Hacıoğlu, 2009). Bu etkinliklerin zorunlu zamanlarının yani iş hayatlarının sebep olduğu mental ve fiziksel tükenmişliklerinden kurtulmak için sosyal bir varlık içerisinde bulunan bireyler tarafından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Serçek ve Özaltaş Serçek 2015).

İş yeri rekreasyonu; çalışanların sosyal ve fiziksel refahını iyileştirmek için işveren tarafından sponsor olunan faaliyetler olarak da ifade edilmektedir (Gungaphul ve ark. 2012). Öte yandan çalışanların iş yerlerinde sağlıklı, mutlu, verimli olabilmeleri için iş yerlerine ait olma duygularını hissetmeleri, iş yerlerinin kendi istekleri doğrultusunda tercih nedenleri olması ve bu durumun olumlu etkileri ile müşterilere yansması için işverenler tarafından ya da yönlendirilmeleriyle düzenlenen ergonomik, sportif, sanatsal, kültürel, kişisel gelişime açık, gönüllü, eğitimsel faaliyetler, etkinlikler veya aktiviteler olarak da tanımlanmaktadır (Özkan, 2018).

2. 3. 1. İş Yeri Rekreasyonu Tarihçesi

19. yüzyılda başlayan sanayi devrimi rekreasyon tarihi açısından önemli bir konuma sahiptir. Bu dönem içerisinde endüstrinin artması ve fabrikaların çoğalmasıyla köy ve kasabalardan şehirlere büyük göçler yaşanmıştır. Bu göçlerle oluşan yoğun iş hayatları, nüfuslarda görülen artışlar ve büyük şehirlerin giderek kalabalıklaşması sıkılan bireyleri kendilerini rahatlatmak amacıyla rekreasyon alanları arayışına yöneltmiştir (Torkildsen, 2005). Öte yandan 19. yüzyılın sonlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri'nde etkisini daha çok gösterdiği bu olgu birçok iş yerinde, çalışma şartlarının ve sağlık koşullarının yetersizliği nedeniyle de, çalışanlara yönelik çeşitli faaliyetleri ortaya çıkarmıştır. Bu faaliyetler; çalışanların günlük yaşam standartlarının iyileştirilmesi, iş yerleri içerisinde daha iyi ve daha verimli koşullarda görev ve

sorumluluklarını yerine getirmesi beraberinde iş yeri ile de bütünleşme sağlamasını amaçlamıştır (Kraus, 1998).

Akabinde 20. yüzyılın başlarında işverenler ile çalışanlar arasındaki bazı anlaşmazlıklar ortaya çıkarak ara ara tartışmalara neden olmuştur, bu tartışmalar çalışanlar tarafından grevlerin yapılmasına sebep olmuştur. Çoğu işverenler, çalışanların bu grevleri yapmasını önlemek ve sendikalaşmalarını engellemek için çalışanlarına iş yerinde daha olumlu hizmetler ve katkılar sunarak çalışanların iş yerlerinde bütünleşmesini sağlamışlardır (Kesim, 2003). Teknolojinin de gelişerek insan hayatına etkin bir şekilde dâhil olmasıyla birlikte eğitim seviyelerinin de görülen yükselişlerle beraber çalışanların hem hobilerinde hem de etkinlik çeşitlerinde değişikliklere neden olduğu görülmüştür. Çalışanların rekreasyon aktiviteleriyle iyi bir şekilde motive edilmesiyle onların yalnızca özel hayatının değil aynı zamanda iş hayatının ve performansının da doğrudan etkilendiği anlaşılmış ve böylece iş yeri rekreasyonu ortaya çıktığı gözlenmiştir. Günümüzde iş yeri rekreasyon program ve hizmetleri daha esnek ve aktif olan çalışan profiline arzu ve isteklerine göre şekillenmeye başlamış ve iş yeri rekreasyonu etkinliklerine olan taleplerin artmasına ve çeşitlenmesine neden olmuştur (Küçük 2017; Keser 2005). Eski çağlardan günümüze kadar süre gelen bu etkinlikler geçen zaman içerisinde çeşitlenerek artış sağlamıştır. Tarihsel süreçler göstermiştir ki geçmiş yaşantıların hemen hemen hepsinde rekreatif etkinlik olarak nitelendirilebileceğimiz aktiviteler barınmaktadır. Bu aktiviteler genellikle bireyler için dinlenmeleri ve eğlenmeleriyle ilgilenmiş zaman zaman bireysel zaman zaman da grup halinde gerçekleştirilmesi mümkün olduğu belirtilmiş (Sevil, 2012) aynı zamanda iş yeri rekreasyonu oluşumuna kaynak olmuştur.

2. 3. 2. İş Yeri Rekreasyonunun Amaç ve Özellikleri

İş yeri için gerekli planlamaların ve faaliyetlerin temel amacı, çalışanların ve örgütün faaliyetleriyle verimliliğini en üst seviyeye çıkarmaktır. Kültür, yetenek, rekabet, isteklendirme ve sosyal ilişkiler gibi faktörlerin örgüt performansına etki edebileceği durumlar olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu

faktörler, çalışanlarla iş yeri arasındaki sürecin koordineli olmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu nedenle işverenler çalışanlarını artan zamanlarında, iş yeri içerisinde bu süreçlere dâhil etmeye çalışmaktadır. İş yeri dışında veya iş yeri içerisinde kişinin ruhsal ve fiziksel refahı önemli olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda örgütlerin iş yerlerinde iş yeri rekreasyon faaliyetlerine önem verilmeye başlanmıştır. Gün içerisinde çalışanların psikolojik ve duygusal rahatlamlarını sağlamak amacıyla iş yeri rekreasyonunu etkisi daha da fazla artmıştır (Mokaya ve Gitari 2012).

İş yeri rekreasyonu program ve hizmetlerinin temel amaç ve özelliklerini Kesim (2016) aşağıdaki şekilde sıralamıştır;

- Katılımcıların fiziksel, zihinsel, ruhsal, sosyal sağlığını korumak ve gelişimini ön planda tutmak.
- Aktivitelere katılımı, bireyin özgürce ve gönüllü olarak yaptığı bir seçim şekline dönüştürmek.
- Çalışanlar ve yöneticiler arasında objektif ve düzenli iletişim kurmak.
- Çalışanların kendilerini özgürce ifade edebildiği ortamlar oluşturmak.
- Çalışanların rekreasyon etkinliklerinden haz almasını ve bireysel gelişimlerini hedeflemek.
- Etkinlikler sırasında katılımcıların emniyet ve iş güvenliğini ön planda tutmak.
- Etkinlikleri sağlıklı yaşam ve sürdürülebilir çevre koşulları ile ele almak.
- Kişisel başarıdan çok grup başarısını ve takım çalışmasını hedef alan rekreatif etkinlikler düzenlemek.
- Kurumun ve çalışanların ihtiyaç ve istekleri ile iş profiline uygun hizmet ve aktivite programları düzenlemek (Örneğin bir maden şirketinde mesai sonrası yorgun olma ihtimali yüksek çalışanları fiziksel aktiviteden uzak tutacak şekilde organize edilen “piknik etkinliği” gibi).
- Çalışanlar ile paydaşların bir araya gelmelerini teşvik etmek.

2. 3. 3. İş Yeri Rekreasyonu Katılımcıları

İş yeri rekreasyonu katılımcıları oldukça geniş bir yelpaze içerisindeki kişileri kapsamaktadır. Bunları sıralayacak olursak;

- Çalışanlar

İş yeri rekreasyonu etkinliklerinin hedef kitlesini oluşturmaktadırlar. Etkinlikler çalışanların hem fiziksel, hem ruhsal hem de sosyal anlamda gelişimlerine yardımcı olmak için organize edilmektedir. Çalışanların bu etkinliklere katılımlarının fazla olması, etkinliklerin başarısına da doğrudan katkı vermektedir (Özkan, 2018).

- Üst kademe yöneticiler (İşveren, Yönetim Kurulu, Genel Müdürler vb.)

Etkinlikler ve aktivitelerin devamlılığı, sürdürülebilirliği, gelişim göstermesi ve ciddiyet açısından öneminin çalışanlar tarafından fark edilmesi gibi durumların bu kademedeki temsilcilerin katılımları ile iş yeri rekreasyonu için son derece önemli olmaktadır (Özkan, 2018).

- Orta ve alt kademe yöneticiler

Bu kademedeki yöneticilerin katılımı ile çalışanların memnuniyet seviyelerinin tespit etmelerini, isteklerinin karşılanıp karşılanmadığını ve etkinliklerin amacına ulaşıp ulaşmadığına dair durum tespitlerinin yapılabilmesi için de gereklilik göstermektedir (Özkan, 2018).

- Çalışanların aileleri

Çalışanların eşleri ve çocuklarının yetenekleriyle yaş gruplarına yönelik katılım sağlayabilecekleri iş yeri rekreasyon etkinliklerinin uygulanabilmesi kişisel gelişimlerine ve farkındalık seviyelerinin artmasına yardımcı olabileceği gibi, ayrıca ailedeki kişilerin iş yerine olan aidiyet duygularının gelişmesine,

bununla birlikte iş yerine karşı pozitif bakış açısının oluşmasına imkan sağlayabilmektedir. Uygun olabilecek etkinliklerden bazıları; varsa çalışan ailelerindeki engelli bireylerin katılabileceği şekilde planlanabilmelidir (Özkan, 2018).

- İş yerinden emekli olanlar ve aileleri

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde çalışanlar, iş yerleriyle çalışmaya başlamadan önce; iş yerinin onlara sadece çalışırken sağlayacakları haklarını değil, aynı zamanda emekli olduktan sonra da sağlayacağı hakları için sözleşme imzalamaktadır. Dolayısıyla iş yerine emek vermiş emekli olan çalışanların her etkinlik için uygun olmasa bile şartların uyum sağladığı etkinliklere katılımları sağlanmalıdır (Özkan, 2018).

- Tedarikçiler

İş yeri rekreasyonu etkinlikleri katılımcıları sadece doğrudan iş yeri ile ilgili çalışanlar olmak zorunda değildir. Üretimin herhangi bir aşamasında katkı veren özel veya tüzel kişilerin temsilcilerinin katılımları da; hem kişilerin gelişimini hem de iş yeri markasının değerinin artmasını sağlamaktadır (Özkan, 2018).

- İş yeri rekreasyonu birimine katkı sağlayanlar

İş yeri rekreasyonu birimine kaynak oluşturan sponsorlar, eğitimci desteği sağlayan veya paydaş olan kurum ve şahıslar mümkün olduğunca etkinlik ve aktivitelerde katılımcı olarak yer alabilmelidir (Özkan, 2018).

2. 3. 4. İş Yeri Rekreasyonunun Faydaları

Kişiler üzerinde rekreasyon etkinliklerinin kişisel koşulları iyileştirmek ve tatmin etmek amacıyla sağladığı fizyolojik faydalar, psikolojik faydalar ve sosyal

faydalar önem arz etmektedir (Hsiesh 2009;Hung 2012). Bu faydalar Chen (2001) tarafından şöyle sıralamaktadır;

Fizyolojik faydalar: Bol enerji, aktivite becerisi geliştirme, uygun dinlenme, yorgunluk giderme, potansiyel gelişim, kişisel aktivite yeteneği ile ekstra enerji salımı.

Psikolojik faydalar: İçerdiği psikolojik faydalar arasında yaşam baskısının serbest bırakılması, rahatlatıcı bir duygu hissetmesi, yaratıcı düşünmesi, beden ve ruhun dinlenmesi, başarı elde etmesi, hoş ruh hali ve yaşam keyfi ile ruhsal duyguları dengelemek ve bağımsız olmak.

Sosyal faydalar: İlişki kurma, arkadaş edinme, başkalarına karşı saygılı olma, duygularını anlama, arkadaşlarla fikir paylaşımı yapma, arkadaş ve çevresi ile iyi geçinmek, aile ve dostlarından destek almak, yoldaşların fikirlerini desteklemek ve güven kazanmak gibi durumları içermektedir.

İş yeri rekreasyonu amaç ve kapsamı doğrultusunda oluşması beklenen faydaları ise çalışan, iş yeri ve devlet ana başlıkları altında Kesim (2016) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

a. İş yeri rekreasyonu etkinliklerinin çalışana sağladığı potansiyel faydalar şunlardır;

- Beceri gelişimi
- Karar verme ve problem çözme
- Planlama ve değerlendirme yapabilme
- Diğer çalışanlar ve yöneticilerle işbirliği geliştirme
- Yeni hobi alışkanlıkları kazanma ve monotonluktan kurtulma
- Daha iyi koşullarda görev yapma
- Günlük yaşam şartlarını iyileştirerek daha sağlıklı yaşam sürdürme isteği
- Esnek çalışma saatlerine sahip olma

- Fiziksel, sosyal, kültürel, eğitimsel ve sağlık yaklaşımlarında gelişim gösterme

b. İş yeri rekreasyonu etkinliklerinin iş yerine sağladığı potansiyel faydalar şunlardır;

- İş tatminini artırarak çalışanlar için iş yerini cazip hale getirmek
- Çalışanların moral düzeyini güçlendirerek üretimin kalitesini ve verimini artırmak
- Yöneticiler ile çalışanlar ve çalışanların kendi içinde uyumu sağlayarak iş yeri bütünleşmesini sağlamak
- İş yeri kazalarını azaltmak
- İletişimin sağlanmasıyla iş yeri anlaşmazlıklarını çözmek
- İş yeri tazminat taleplerini azaltmak
- İşten ayrılmaları minimum seviyeye indirmek
- İşe devamsızlıkları önlemek
- Sağlık bilinci ile işverenlerin payına düşen sağlık harcamalarını azaltmak
- İş yerinin çevre halkı ile bütünleşmesini sağlamak

c. İş yeri rekreasyonu etkinliklerinin devlete sağladığı potansiyel faydalar şunlardır;

- İş yerlerindeki verim artışına katkı sağlamak
- İş yerlerinin cazip hale gelmesi sonucu ekonomik canlanma oluşturmak
- İş yerlerinde; sağlıklı, zinde ve mutlu çalışanlar ile birlikte emniyet ve güvenlik seviyesini yükseltmek (İş kazalarında azalma).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli

Çalışmada var olan bir durumu olduğu gibi araştırıp açıklamayı hedefleyen ve ayrıca bir evren içerisinde seçilen örneklem grubu üzerinde yapılan çalışmalar aracılığıyla evrenin genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin nicel olarak betimlenmesini sağlayan tarama yöntemi kullanılmıştır (Creswell, 2013; Şimşek, 2012). Araştırmada veri toplama tekniği olarak ise anket tekniği kullanılmıştır (Balcı, 2013). Anketler, belirli bir konu ile ilgili düşünceleri, görüşleri, tercihleri, davranışları, beklentileri ve eğilimleri ortaya koymak amacıyla seçeneklere dayalı olarak bilgi toplamaya yarayan araçlardır (Balaban-Sali, 2012).

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019 yılında aynı bölgede yer alması bakımından Giresun, Trabzon ve Rize illerinin Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde (GSİM) görev yapan personeller oluşturmaktadır. Araştırma grubunun oluşturulmasında kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir olması açısından uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler tablo 3.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımı

		n	Yüzde(%)
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	79	46.5
	<i>Erkek</i>	91	53.5
	<i>Toplam</i>	170	100
Medeni Durum	<i>Evli</i>	116	68.2
	<i>Bekâr</i>	54	31.8
	<i>Toplam</i>	170	100
Öğrenim Durumu	<i>Lise</i>	34	20.0
	<i>Ön Lisans</i>	19	11.2
	<i>Lisans</i>	102	59.4
	<i>Lisansüstü</i>	15	8.8
	<i>Toplam</i>	170	100
Aktiviteye Katılım Sıklığı	<i>Çok Nadir</i>	60	35.3
	<i>Bazen</i>	85	50.0
	<i>Sık sık</i>	25	14.7
	<i>Toplam</i>	170	100

Çalışmaya katılan Gençlik Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının 79'u (46.5) kadın ve 91'i (53.5) erkektir. Katılımcılardan evli olanların sayısı 116 iken, bekâr olanların sayısı 54'tür. Gençlik spor il müdürlüğü çalışanlarından 34'ü lise, 19'u ön lisans, 102'si lisans ve 15'i lisansüstü öğrenimine sahiptir. Katılımcıların 60'ı rekreatif aktivitelere çok nadir katıldığını, 85'i bazen katıldığını ve 25'i ise sık sık katıldığını belirtmişlerdir. Katılımcıların yaş ortalaması 36.44 ± 9.29 'dur.

3. 3. Verilerin Toplanması

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak 'Kişisel Bilgi Formu', 'İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algısı Ölçeği' ve 'Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği' kullanılmıştır.

3. 3. 1. 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan 'Kişisel Bilgi Formu'; araştırmaya konu olan personeller hakkında bilgi toplamak amacıyla; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, rekreatif etkinliklere katılım sıklığı (RAKS) ve serbest zamanı değerlendirme biçimi gibi bağımsız değişkenlerle ilgili sorulardan oluşmaktadır.

3. 3. 1. 2. İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algı Ölçeği (İREFA)

Araştırma grubunun iş yeri rekreasyon farkındalık algılarını belirlemek amacıyla Özkan ve Biçer tarafından 2018 yılında geliştirilen 'İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algısı Ölçeği (İREFA)' kullanılmıştır. 15 maddeden oluşan ölçek, 'Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum (KESU)' ve 'Kurumsal Bilinç ve Gelişim (KBG)' olmak üzere iki alt faktörden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri "4'lü Likert Tipi Ölçek" formundadır. Likert seçenekleri (1) 'Kesinlikle Katılıyorum', (2) 'Katılıyorum', (3) 'Katılmıyorum' ve (4) 'Kesinlikle Katılmıyorum' şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin orijinal formunda iç tutarlık katsayısı 'Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum' boyutu için 0.90 ve 'Kurumsal Bilinç ve Gelişim' boyutu için ise 0.81 olarak hesaplanmıştır (Özkan ve Biçer, 2018). Bu araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde hesaplanan Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı 'Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum' boyutu için 0.95 ve 'Kurumsal Bilinç ve Gelişim' boyutu için ise 0.85 olarak hesaplanmıştır. Toplam ölçek için hesaplanan güvenirlik katsayısı ise 0.95'tir.

3. 3. 1. 3. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ)

Çalışmaya katılan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının serbest zamanlarını kolaylaştıran faktörleri belirlemek amacıyla Kim, Heo, Chun ve Lee (2011) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Gürbüz, Öncü ve Emir (2015) tarafından yapılan 'Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ)' kullanılan bir diğer ölçme aracıdır. SZKÖ'nin orijinal formu 3 alt faktörden (Kişisel Kolaylaştırıcılar, Kişilerarası Kolaylaştırıcılar ve Yapısal Kolaylaştırıcılar) ve toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri (1) 'Hiç Önemli Değil',

(2) 'Az Önemli', (3) 'Orta Derecede Önemli', (4) 'Önemli' ve (5) 'Çok Önemli' biçiminde puanlanmaktadır ve 5'li likert tipindedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması için yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucu ölçek toplam 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal formunda iç tutarlık katsayısı 0.86 olarak hesaplanmıştır (Gürbüz ve diğ., 2015). Bu çalışma kapsamında toplanmış olan veriler üzerinde de ölçeğin güvenirliği tekrar hesaplanmıştır. Bu doğrultuda ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 'Kişisel Kolaylaştırıcılar' boyutu için 0.87, 'Kişilerarası Kolaylaştırıcılar' boyutu için 0.73, 'Yapısal Kolaylaştırıcılar' boyutu için 0.81 olarak hesaplanmış olup toplam ölçek için ise 0.90 olarak hesaplanmıştır.

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları, 2019 yılında araştırmacı tarafından uygulamaların yapılacak olduğu kurumlardan gerekli olan izinlerin alınmasından sonra araştırma grubunu oluşturan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü (Giresun, Trabzon, Rize) personellerine uygulanmıştır. Çalışmanın anket uygulaması yapılmadan önce araştırmanın amacı personellere açıklanmış ve dikkat edilmesi gereken noktalar belirtilerek gerekli uyarılar yapılmıştır. Veri toplama aracının uygulanmasında gönüllü olarak katılım esas alınmıştır. Toplanmış olan anket formları kontrol edilerek eksik veya hatalı doldurulanlar araştırmaya dâhil edilmemiştir. Daha sonra kabul edilebilir nitelikte olan anket formları bilgisayar ortamına aktarılarak gerekli analizler yapılmıştır.

3. 4. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında toplanan veriler üzerinde gerçekleştirilen istatistiksel analizler, SPSS 21 istatistik paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey ve Dunnett's C çoklu karşılaştırma ve korelasyon testleri kullanılmıştır. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Skewness ve Kurtosis (verilerin normal dağılım durumu) değerleri, normal dağılım eğrisi ve Levene (varyansların

eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek için de Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

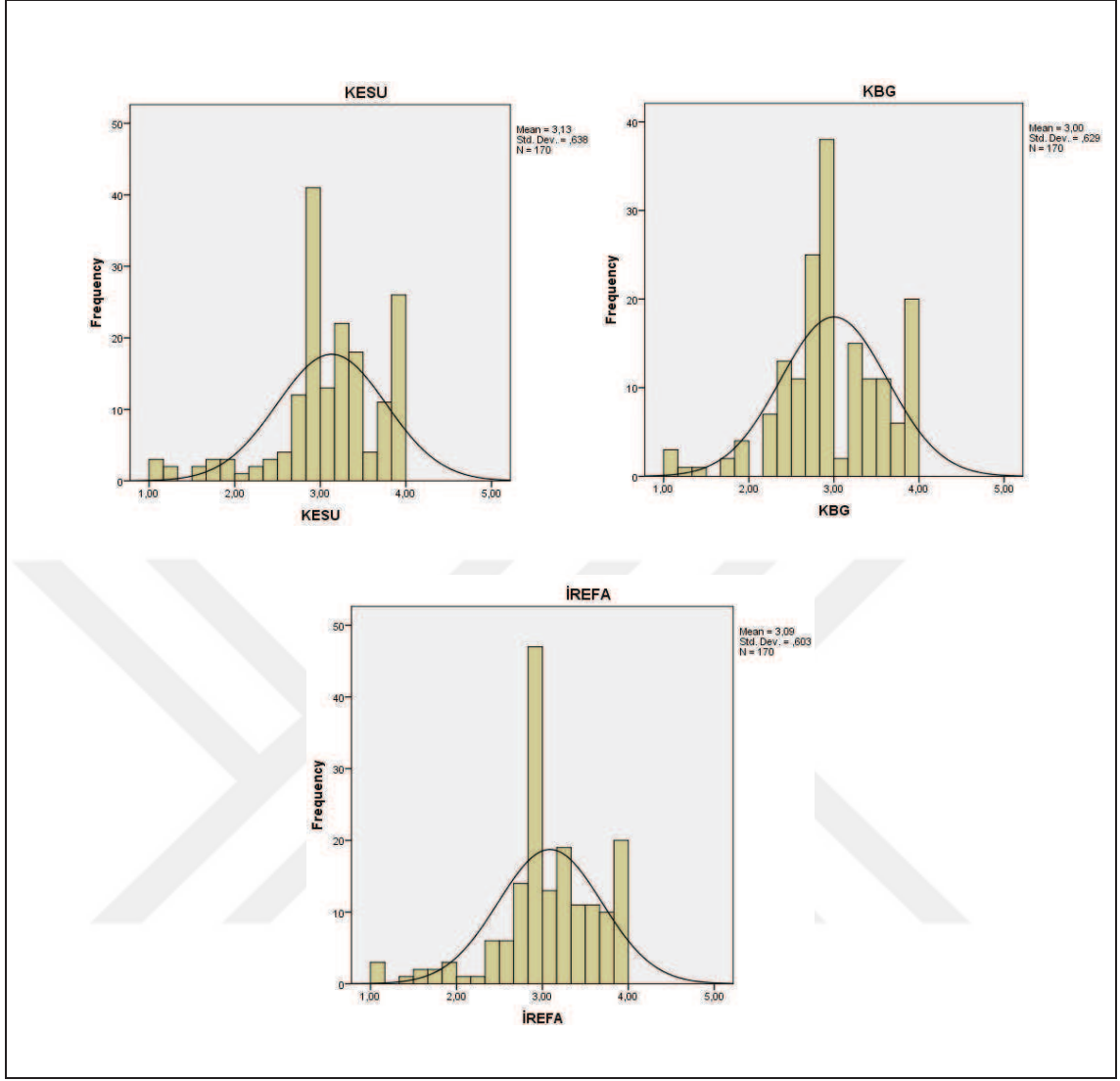

4. BULGULAR

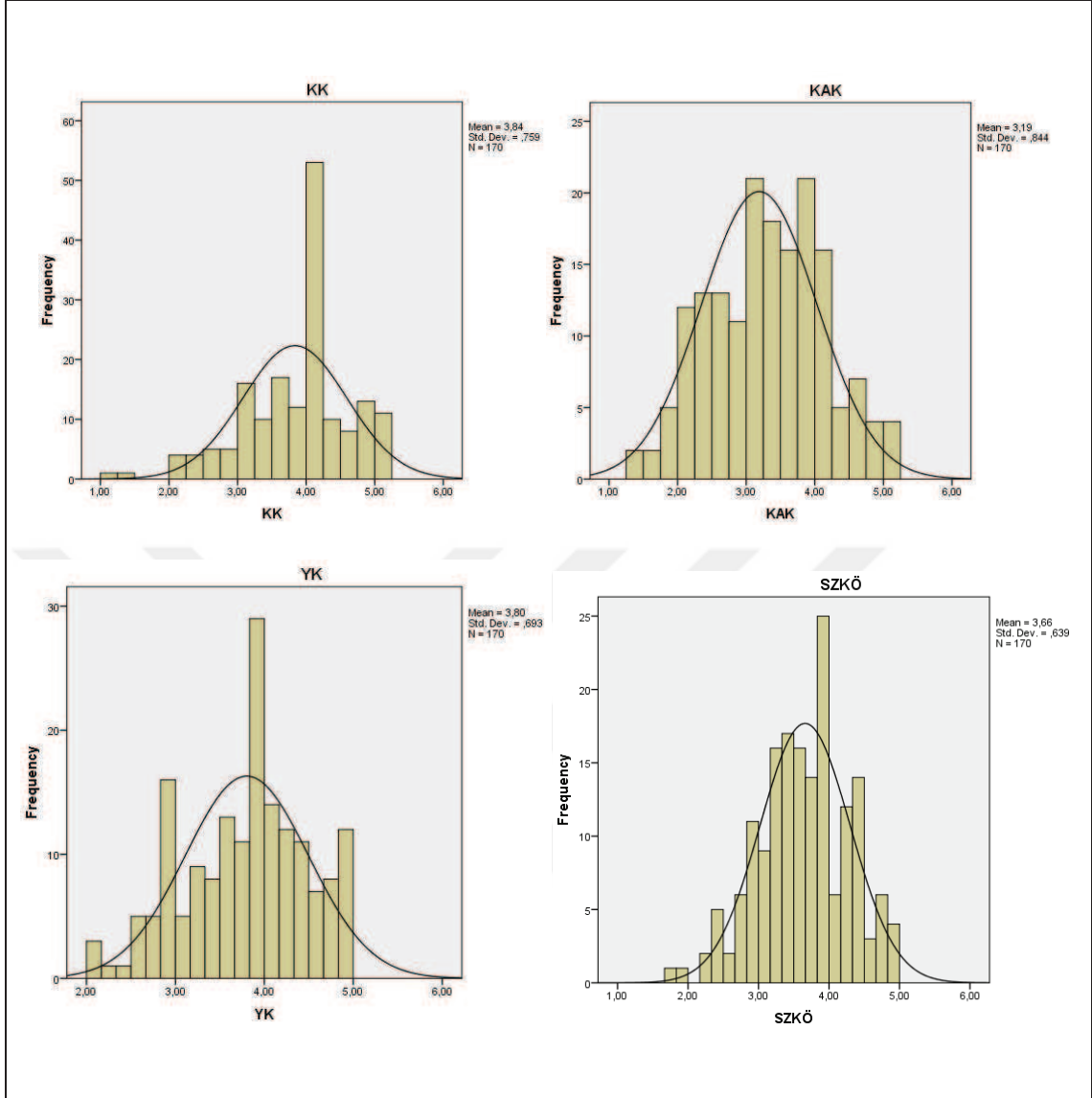
Çalışma kapsamındaki katılımcıların, İREFA'ndan aldıkları toplam puanların aritmetik ortalaması 3.09 ve standart sapması 0.60'tır. Ölçek puanları faktör bazında incelendiğinde en yüksek ortalamanın *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* (3.13) alt boyutunda, en düşük ortalamanın ise *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* (3.00) alt boyutunda olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan personellerin İREFA'ndan aldıkları en düşük puan 1.00 iken en yüksek puan 4.00'tür. Araştırmaya katılan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının SZKÖ'nden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalaması ise 3.66 ve standart sapması 0.64'tür. Ölçek puanları faktör bazında incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının *Kişisel Kolaylaştırıcılar* (3.84) alt boyutunda, en düşük puan ortalamasının ise *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* (3.19) alt boyutunda olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında yer alan personellerin SZKÖ'nden aldıkları en düşük puan 1.81 iken en yüksek puan ise 5.00'tir. İREFA ve SZKÖ'nden alınan puanların çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir (Tablo 3.2.).

Tablo 3.2. Ölçek puanlarının dağılımı

	Madde Sayısı	n	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Maks.
KESU	10	170	3.13	0.64	-1.10	1.95	1.00	4.00
KBG	5	170	3.00	0.63	-0.55	0.97	1.00	4.00
İREFA	15	170	3.09	0.60	-0.90	1.79	1.00	4.00
KK	5	170	3.84	0.76	-0.79	0.87	1.00	5.00
KAK	4	170	3.19	0.84	-0.02	-0.56	1.25	5.00
YK	7	170	3.80	0.69	-0.37	-0.39	2.00	5.00
SZKÖ	16	170	3.66	0.64	-0.21	-0.19	1.81	5.00

Şekil 3.1. İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

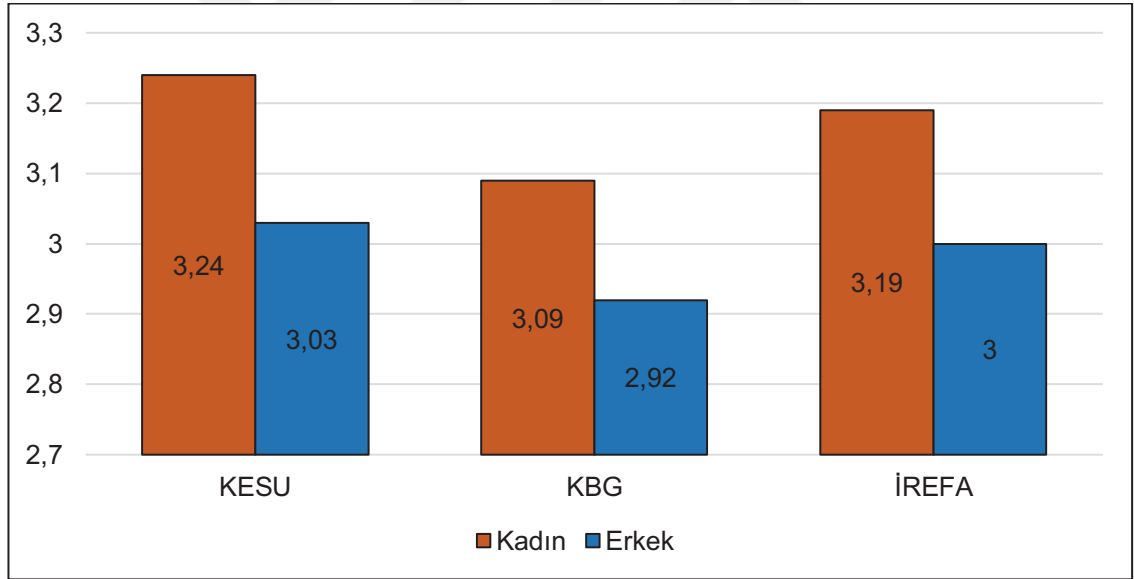
Şekil 3.2. SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

Tablo 3.3.'te katılımcıların İREFA ve SZKÖ'nden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Analizler, İREFA ($t=2.15$, $p<0.05$) ve *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=2.16$, $p<0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu bulguya göre kadın katılımcıların toplam ölçek ve alt boyuttan aldıkları puanlar erkek katılımcıların puanlarından daha yüksektir. SZKÖ ve alt boyutlarından alınan puanlar incelendiğinde ise cinsiyet değişkenine göre toplam ölçek ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle kadın ve erkek katılımcıların toplam ölçek ve alt boyutlarından aldıkları puanların ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel açıdan anlamlı

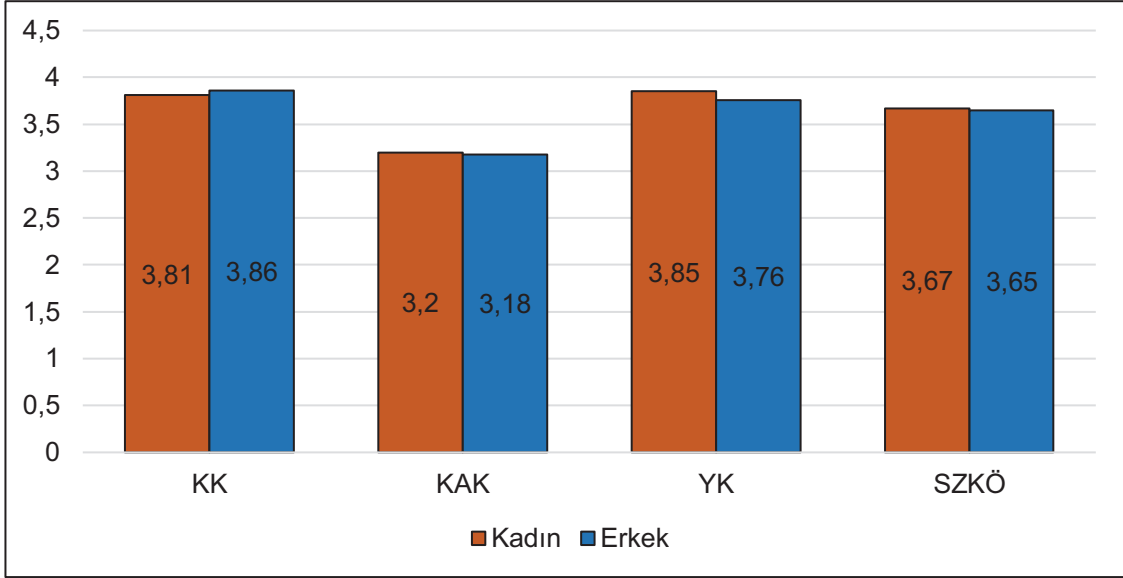
bulunmamıştır.

Tablo 3.3. Ölçek puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

	Kadın (n=79)		Erkek (n=91)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
<i>KESU</i>	3.24	0.53	3.03	0.71	2.16	0.03
<i>KBG</i>	3.09	0.52	2.92	0.70	1.80	0.07
<i>İREFA</i>	3.19	0.48	3.00	0.68	2.15	0.03
<i>KK</i>	3.81	0.80	3.86	0.73	0.46	0.64
<i>KAK</i>	3.20	0.77	3.18	0.91	0.45	0.88
<i>YK</i>	3.85	0.71	3.76	0.68	0.78	0.44
<i>SZKÖ</i>	3.67	0.63	3.65	0.65	0.25	0.81

Şekil 3.3. Cinsiyet değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

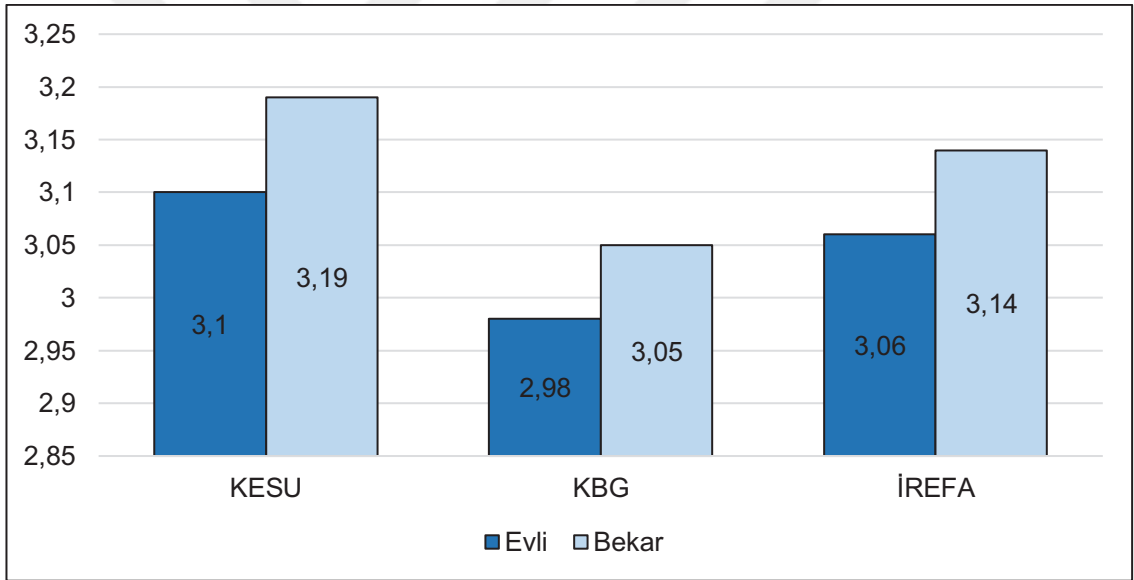

Şekil 3.4. Cinsiyet değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

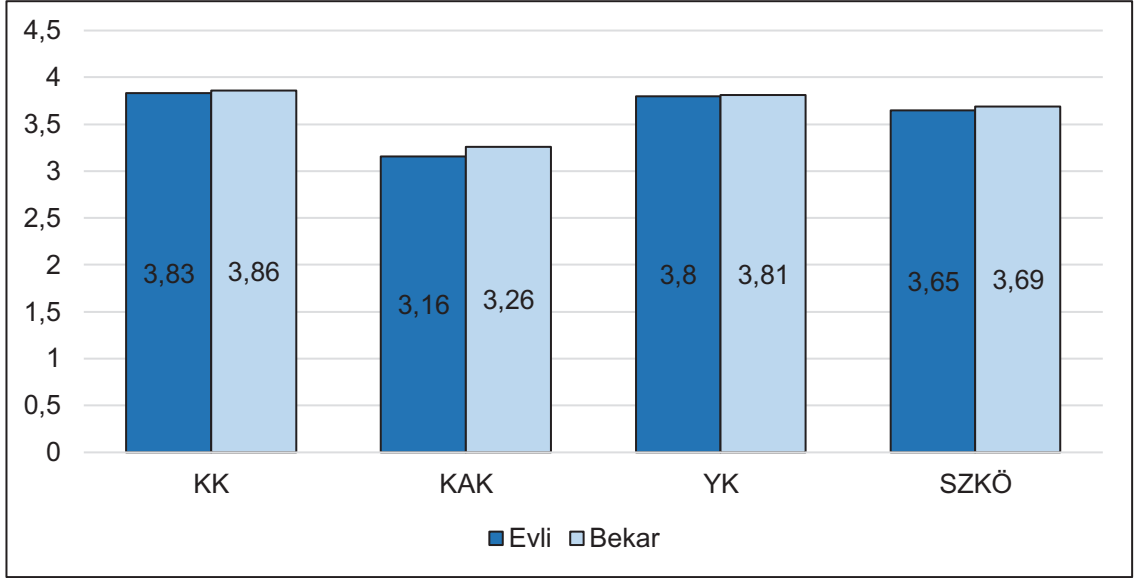
Tablo 3.4.'te Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların medeni durum değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Yapılan analizler, İREFA ($t=0.81$, $p>0.05$) ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=0.82$, $p>0.05$) ve *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* ($t=0.66$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde toplam ölçek ($t=0.39$, $p>0.05$) ile *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($t=0.23$, $p>0.05$), *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* ($t=0.77$, $p>0.05$) ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($t=0.12$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 3.4. Ölçek puanlarının medeni durum değişkenine göre t-testi sonuçları

	Evli (n=116)		Bekâr (n=54)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	3.10	0.65	3.19	0.61	0.82	0.41
KBG	2.98	0.64	3.05	0.61	0.66	0.51
İREFA	3.06	0.62	3.14	0.58	0.81	0.42
KK	3.83	0.75	3.86	0.78	0.23	0.82
KAK	3.16	0.83	3.26	0.87	0.77	0.44
YK	3.80	0.70	3.81	0.70	0.12	0.91
SZKÖ	3.65	0.63	3.69	0.67	0.39	0.69

Şekil 3.5. Medeni durum değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

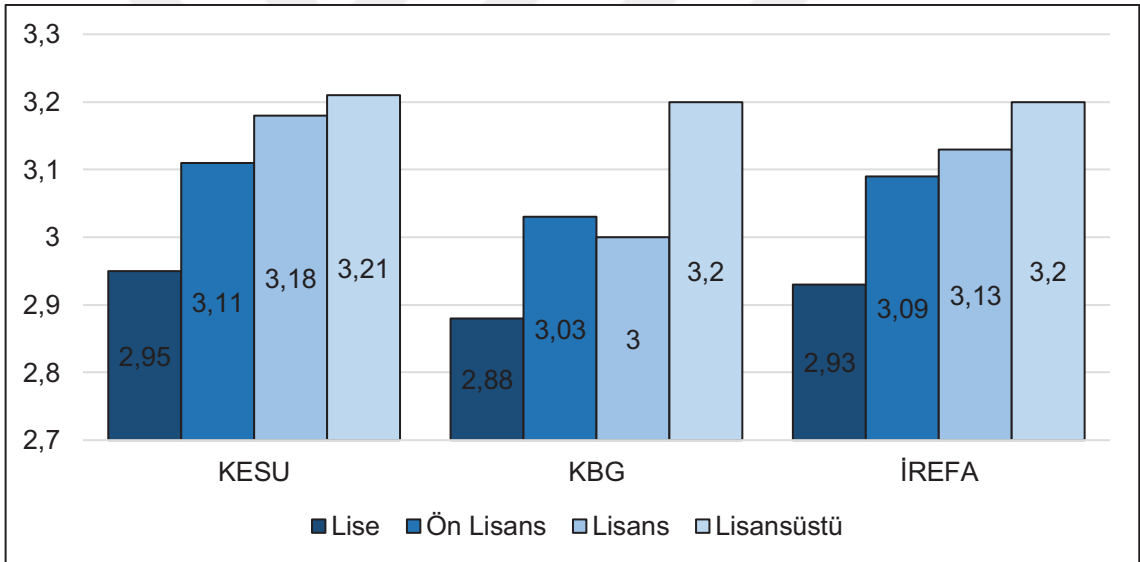

Şekil 3.6. Medeni durum değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

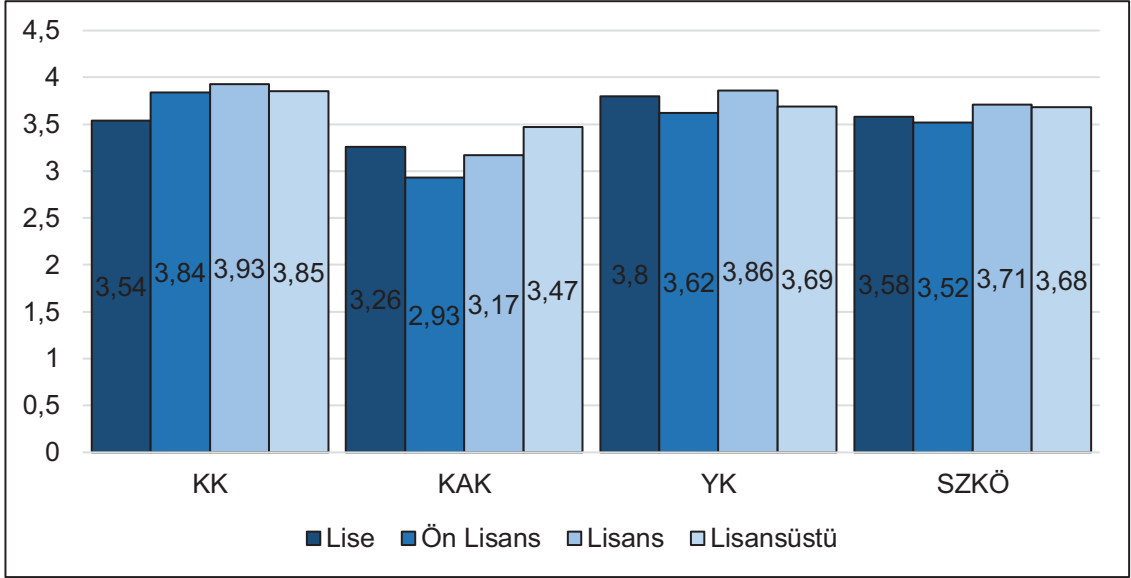
Tablo 3.5.'te katılımcıların İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların öğrenim durumu değişkenine göre ANOVA sonuçları sunulmuştur. Analizler, öğrenim durumu değişkenine göre İREFA [$F_{3,166}=1.13$, $p>0.05$] ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* [$F_{3,166}=1.21$, $p>0.05$] ve *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* [$F_{3,166}=0.96$, $p>0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde ise benzer şekilde toplam ölçek [$F_{3,166}=0.68$, $p>0.05$] ile *Kişisel Kolaylaştırıcılar* [$F_{3,166}=2.30$, $p>0.05$], *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* [$F_{3,166}=1.23$, $p>0.05$] ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* [$F_{3,166}=0.80$, $p>0.05$] alt boyut puanlarının da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 3.5. Ölçek puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre ANOVA sonuçları

	Lise (n=34)		Ön Lisans (n=19)		Lisans (n=102)		Lisansüstü (n=15)		F	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	2.95	0.61	3.11	0.53	3.18	0.65	3.21	0.72	1.21	0.31
KBG	2.88	0.62	3.03	0.57	3.00	0.63	3.20	0.69	0.96	0.41
İREFA	2.93	0.60	3.09	0.51	3.13	0.61	3.20	0.69	1.13	0.34
KK	3.54	0.84	3.84	0.66	3.93	0.72	3.85	0.81	2.30	0.08
KAK	3.26	0.87	2.93	0.92	3.17	0.83	3.47	0.74	1.23	0.30
YK	3.80	0.77	3.62	0.94	3.86	0.61	3.69	0.69	0.80	0.49
SZKÖ	3.58	0.73	3.52	0.73	3.71	0.59	3.68	0.62	0.68	0.57

Şekil 3.7. Öğrenim durumu değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

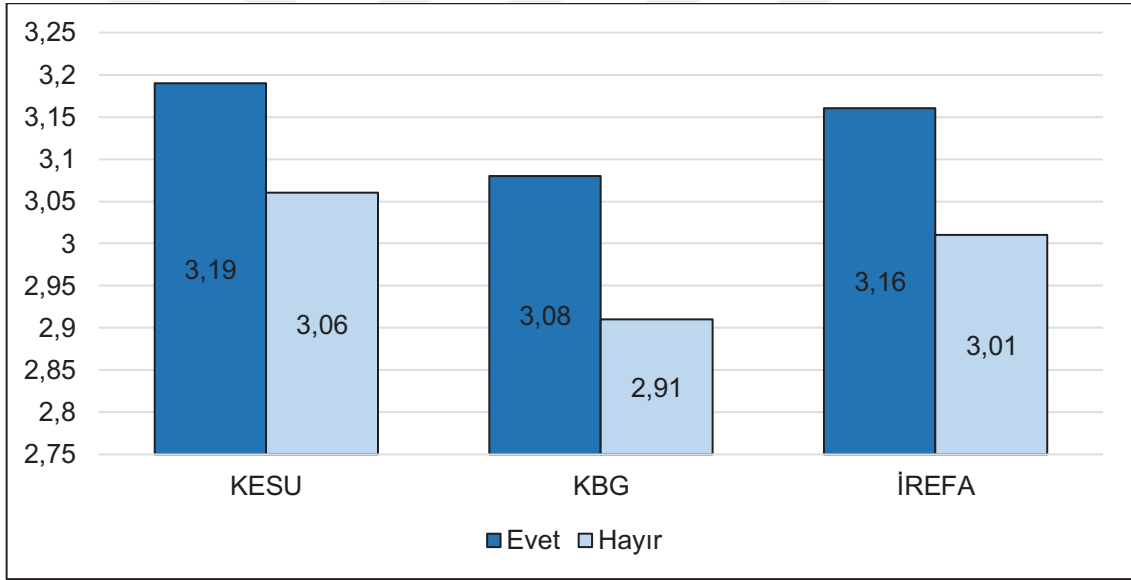

Şekil 3.8. Öğrenim durumu değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

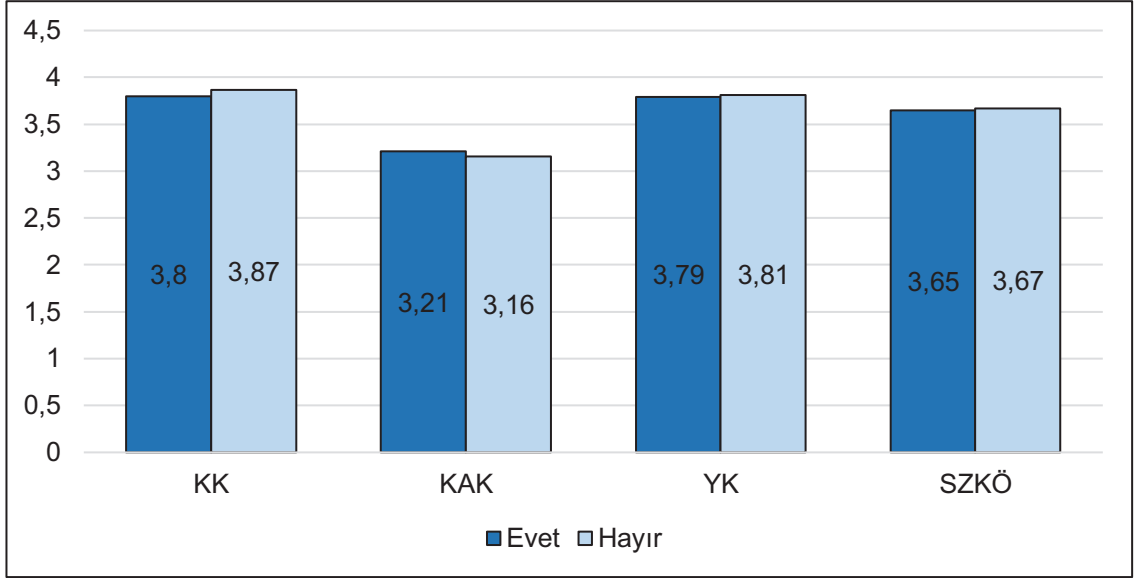
GSİM çalışanlarının ölçeklerden aldıkları puanların serbest zamanda ev içi aktivitelere katılma durumu değişkenine göre t-testi sonuçları tablo 3.6.'da sunulmuştur. Analizler, serbest zamanda ev içi aktivitelere katılma durumu değişkenine göre İREFA ($t=1.60$, $p>0.05$) ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=1.38$, $p>0.05$) ve *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* ($t=1.80$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde ise toplam ölçek ($t=0.19$, $p>0.05$) ile *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($t=0.60$, $p>0.05$), *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* ($t=0.38$, $p>0.05$) ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($t=0.20$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.6. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları

	Evet (n=92)		Hayır (n=78)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	3.19	0.65	3.06	0.63	1.38	0.17
KBG	3.08	0.63	2.91	0.61	1.80	0.07
İREFA	3.16	0.62	3.01	0.58	1.60	0.11
KK	3.80	0.78	3.87	0.74	0.60	0.55
KAK	3.21	0.86	3.16	0.82	0.38	0.70
YK	3.79	0.72	3.81	0.67	0.20	0.84
SZKÖ	3.65	0.65	3.67	0.63	0.19	0.85

Şekil 3.9. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

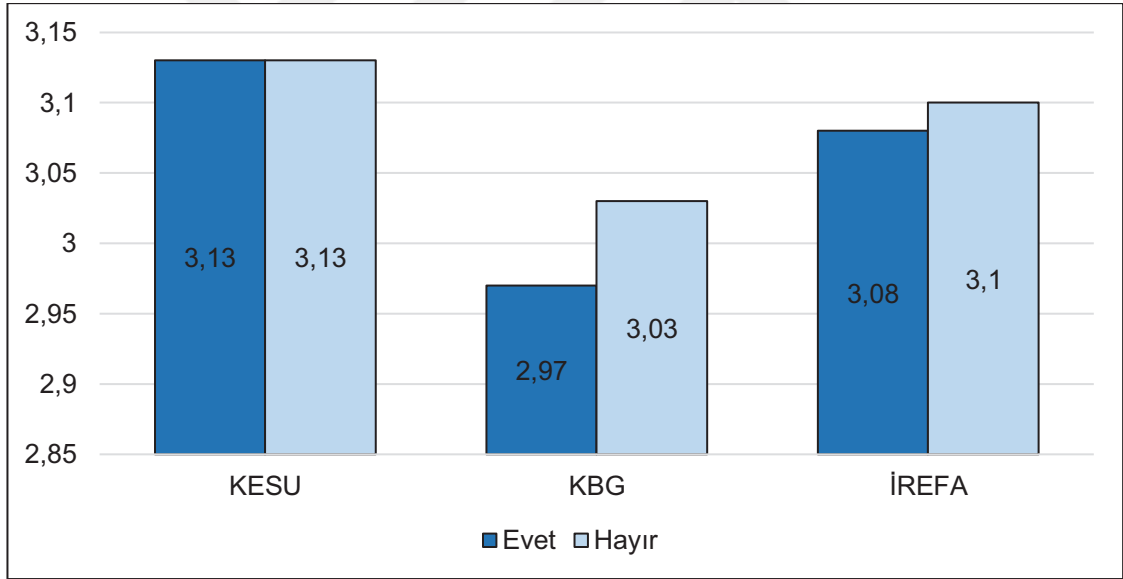

Şekil 3.10. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (ev içi aktivitelere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

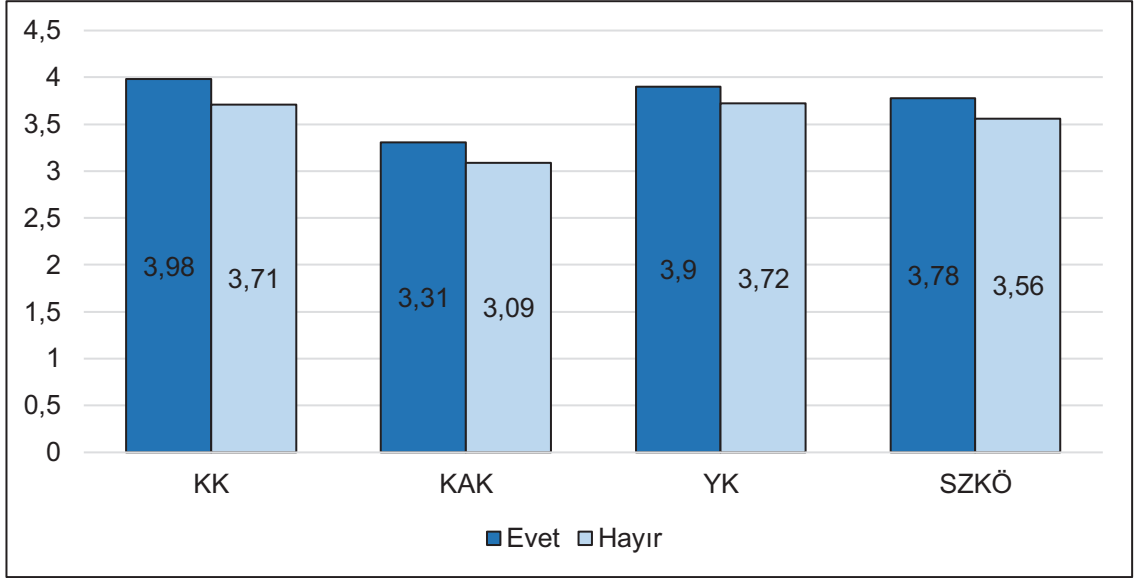
Tablo 3.7.'de GSİM personellerinin İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların serbest zamanda sportif etkinliklere (seyirci veya aktif katılımcı) katılma durumu değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Yapılan analizler, serbest zamanda sportif etkinliklere katılma durumu değişkenine göre İREFA ($t=0.18$, $p>0.05$) toplam ölçek puanları ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=0.05$, $p>0.05$) ve *Kurumsal Biliş ve Gelişim* ($t=0.61$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde ise toplam ölçek ($t=2.28$, $p<0.05$) ve *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($t=2.44$, $p<0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* ($t=1.69$, $p>0.05$) ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($t=0.09$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle serbest zamanlarında sportif etkinliklere (seyirci veya aktif katılımcı) katılan katılımcıların toplam ölçek ve anlamlı farklılığın tespit edildiği alt boyuttan aldıkları puanların daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.7. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (sportif etkinliklere katılma durumu/seyirci veya aktif katılımcı) değişkenine göre t-testi sonuçları

	Evet (n=79)		Hayır (n=91)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	3.13	0.69	3.13	0.59	0.05	0.96
KBG	2.97	0.70	3.03	0.57	0.61	0.54
İREFA	3.08	0.66	3.10	0.55	0.18	0.86
KK	3.98	0.68	3.71	0.80	2.44	0.02
KAK	3.31	0.93	3.09	0.75	1.69	0.09
YK	3.90	0.63	3.72	0.73	0.09	0.09
SZKÖ	3.78	0.63	3.56	0.64	2.28	0.02

Şekil 3.11. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (sportif etkinliklere katılma durumu / seyirci veya aktif katılımcı) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

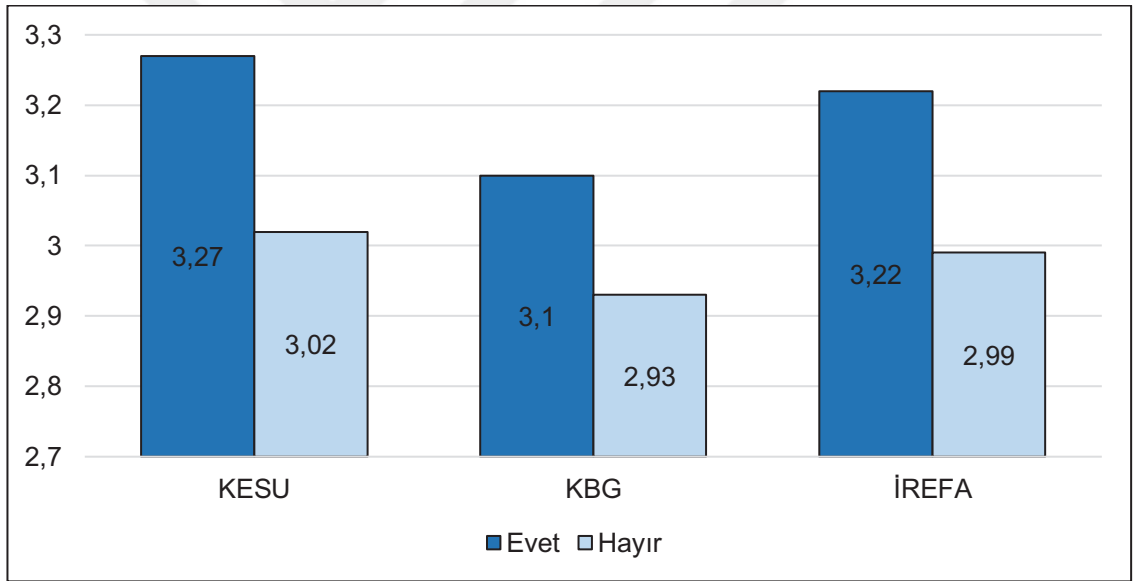

Şekil 3.12. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (sportif etkinliklere katılma durumu / seyirci veya aktif katılımcı) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

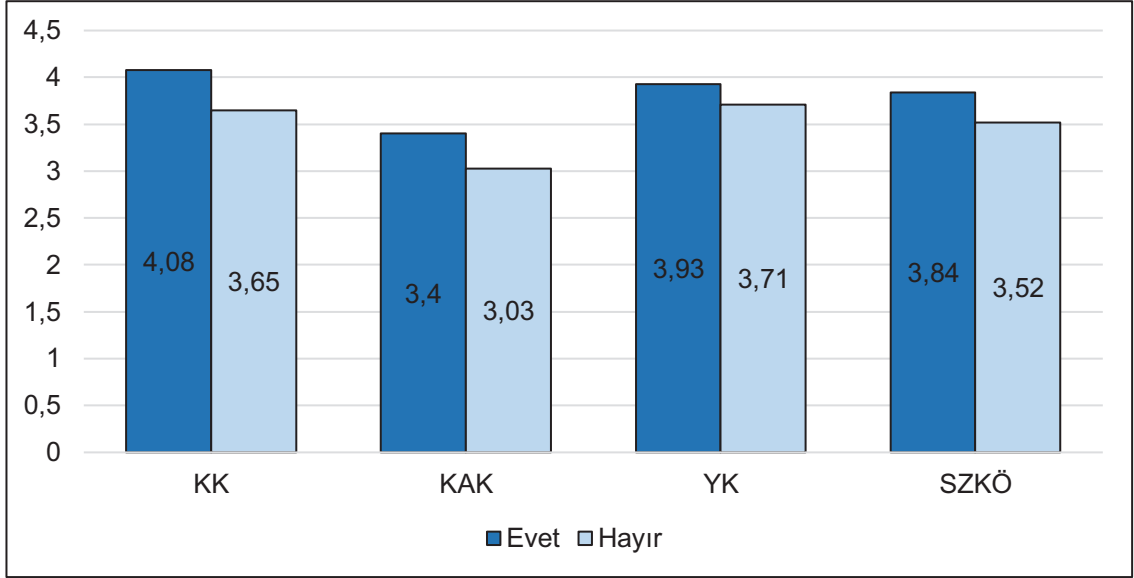
Tablo 3.8.'de katılımcıların İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Analizler, kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu değişkenine göre İREFA ($t=2.43$, $p<0.05$) toplam ölçek puanları ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=2.57$, $p<0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını, *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* ($t=1.77$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde toplam ölçek ($t=3.36$, $p<0.01$), *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($t=4.02$, $p<0.01$) ve *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* ($t=2.90$, $p<0.01$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($t=2.02$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Başka bir deyişle serbest zamanlarında kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılan katılımcıların toplam ölçek ve alt boyutlarından aldıkları puanlar katılmayan katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 3.8. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları

	Evet (n=73)		Hayır (n=97)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	3.27	0.59	3.02	0.66	2.57	0.01
KBG	3.10	0.66	2.93	0.60	1.77	0.08
İREFA	3.22	0.59	2.99	0.60	2.43	0.02
KK	4.08	0.60	3.65	0.81	4.02	0.00
KAK	3.40	0.79	3.03	0.85	2.90	0.00
YK	3.93	0.63	3.71	0.73	2.02	0.05
SZKÖ	3.84	0.57	3.52	0.66	3.36	0.00

Şekil 3.13. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

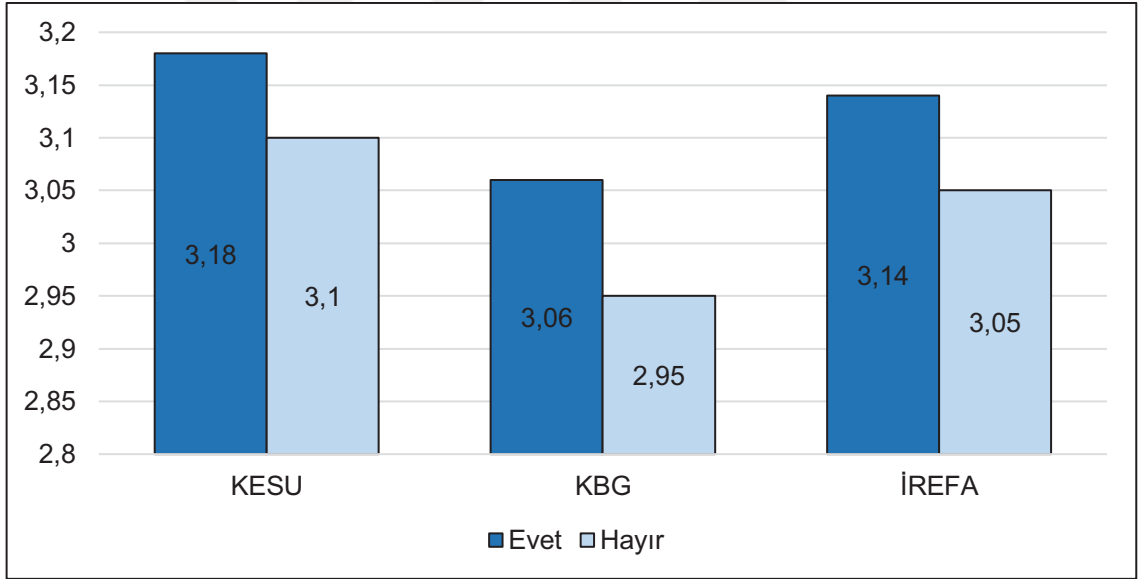

Şekil 3.14. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

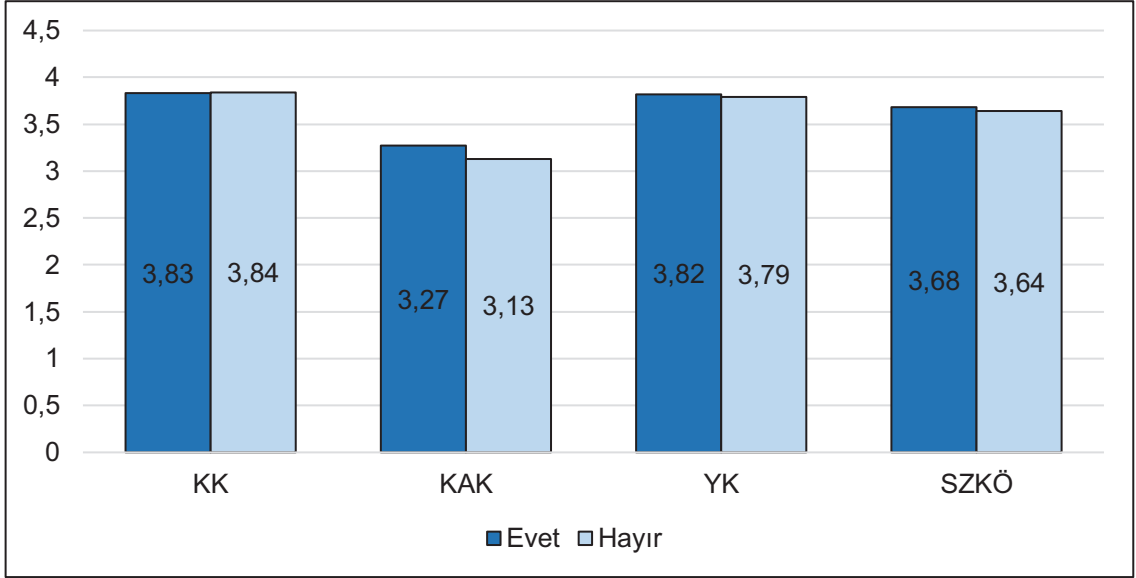
GSİM personellerinin İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların açık alandaki etkinliklere katılma durumu değişkenine göre t-testi sonuçları tablo 3.9.'da sunulmuştur. Analizler, açık alandaki etkinliklere katılma durumu değişkenine göre İREFA ($t=0.97$, $p>0.05$) ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=0.83$, $p>0.05$) ve *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* ($t=1.11$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde ise toplam ölçek ($t=0.40$, $p>0.05$) ile *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($t=0.15$, $p>0.05$), *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* ($t=1.06$, $p>0.05$) ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($t=0.22$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.9. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları

	Evet (n=74)		Hayır (n=96)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	3.18	0.61	3.10	0.66	0.83	0.41
KBG	3.06	0.64	2.95	0.62	1.11	0.27
İREFA	3.14	0.60	3.05	0.61	0.97	0.33
KK	3.83	0.78	3.84	0.75	0.15	0.88
KAK	3.27	0.85	3.13	0.84	1.06	0.29
YK	3.82	0.74	3.79	0.66	0.22	0.83
SZKÖ	3.68	0.68	3.64	0.61	0.40	0.69

Şekil 3.15. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

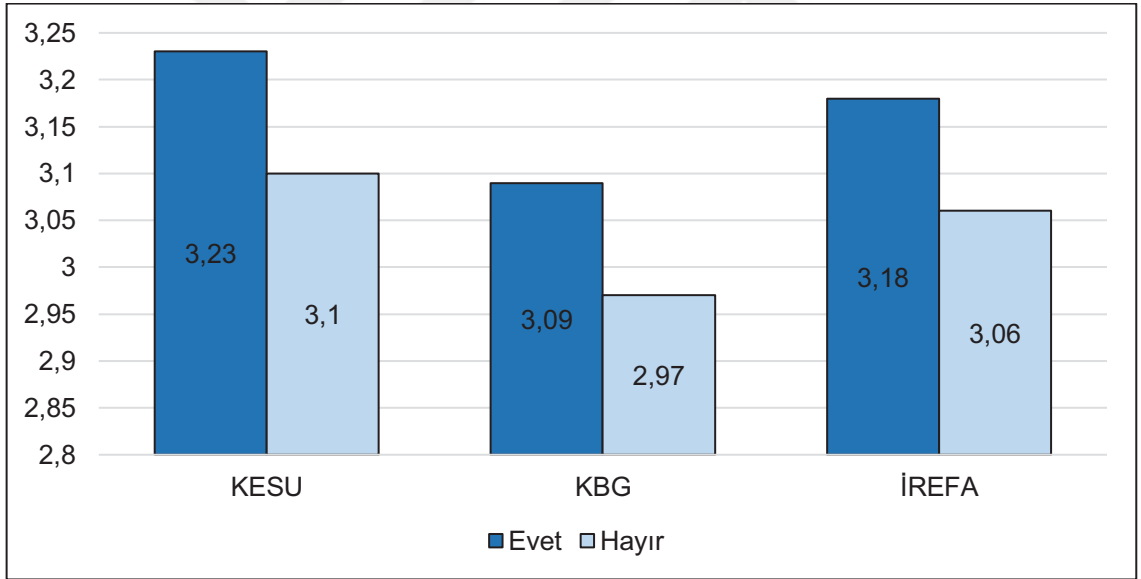

Şekil 3.16. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

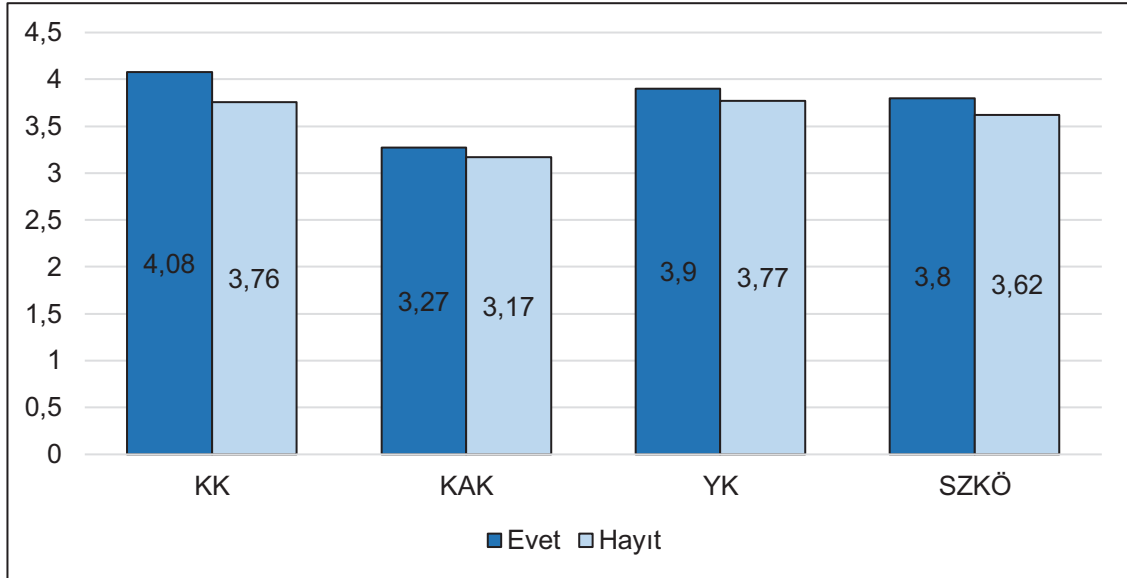
Tablo 3.10.'da katılımcıların İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların turistik etkinliklere katılma durumu değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, turistik etkinliklere katılma durumu değişkenine göre İREFA ($t=1.13$, $p>0.05$) ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* ($t=1.07$, $p>0.05$) ve *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* ($t=1.07$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde ise toplam ölçek ($t=1.62$, $p>0.05$) ile *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* ($t=0.68$, $p>0.05$) ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($t=1.05$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülürken, *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($t=2.91$, $p<0.01$) alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde görülmüştür. Bu bulguya göre anlamlı farklılığın tespit edildiği alt boyutta serbest zamanlarında turistik etkinliklere katılan katılımcıların puanları katılmayan katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 3.10. Ölçek puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre t-testi sonuçları

	Evet (n=41)		Hayır (n=129)		t	p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
KESU	3.23	0.60	3.10	0.65	1.07	0.29
KBG	3.09	0.67	2.97	0.61	1.07	0.29
İREFA	3.18	0.61	3.06	0.60	1.13	0.26
KK	4.08	0.55	3.76	0.80	2.91	0.00
KAK	3.27	0.89	3.17	0.83	0.68	0.50
YK	3.90	0.61	3.77	0.72	1.05	0.29
SZKÖ	3.80	0.57	3.62	0.66	1.62	0.11

Şekil 3.17. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

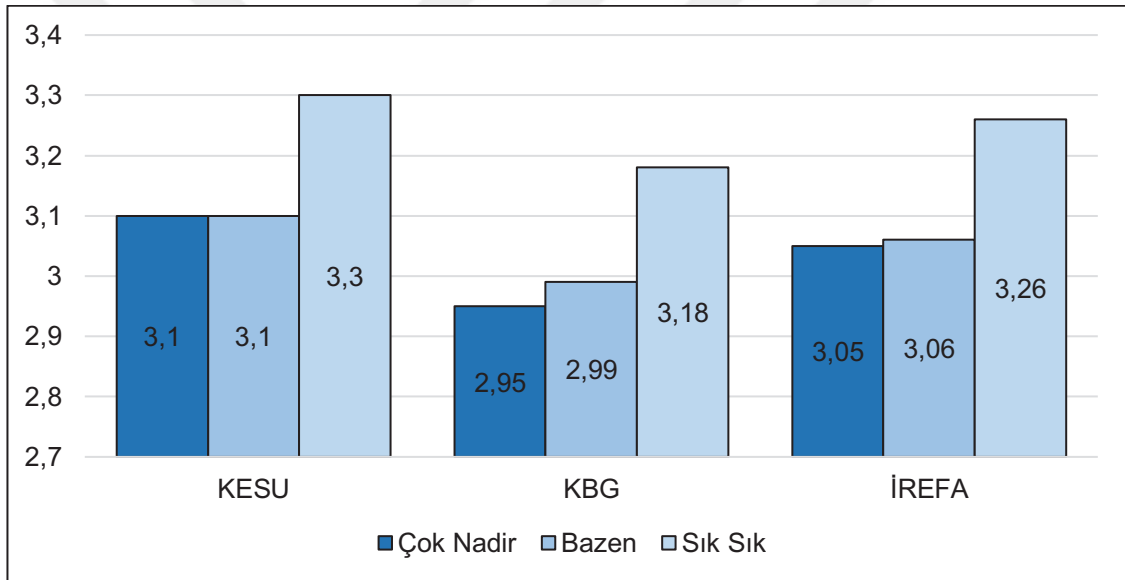

Şekil 3.18. Serbest zamanı değerlendirme biçimi (turistik etkinliklere katılma durumu) değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

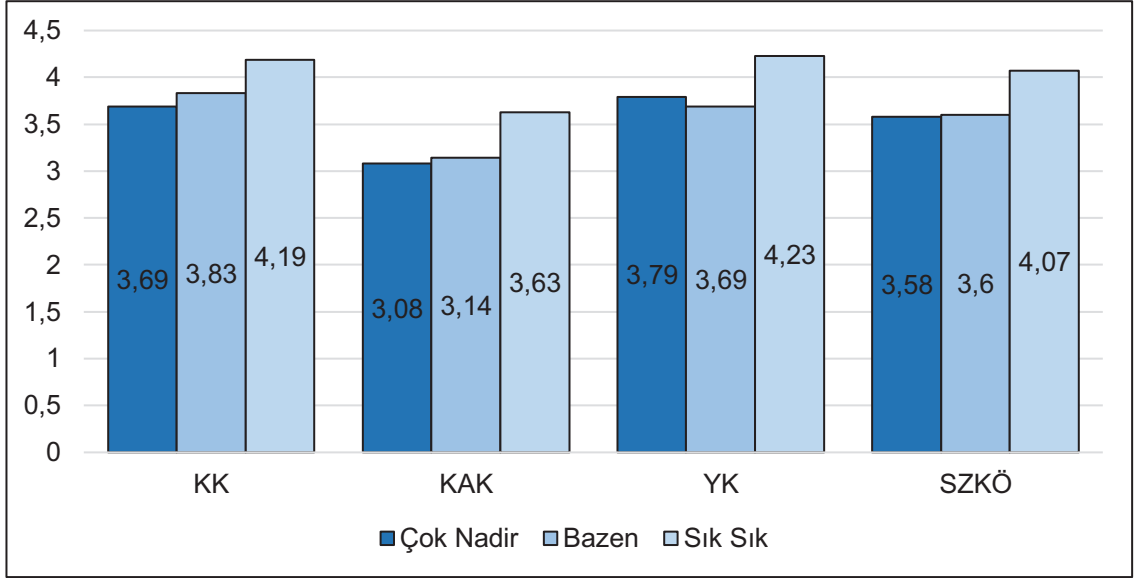
GSİM çalışanlarının İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanların rekreatif etkinliklere katılım sıklığı (RAKS) değişkenine göre ANOVA sonuçları tablo 3.11.'de sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, RAKS değişkenine göre İREFA [$F_{2,167}=1.21$, $p>0.05$] ile *Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum* [$F_{2,167}=1.06$, $p>0.05$] ve *Kurumsal Bilinç ve Gelişim* [$F_{2,167}=1.21$, $p>0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. SZKÖ'nden alınan puanlar incelendiğinde toplam ölçek [$F_{2,167}=6.42$, $p<0.01$] ile *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ($F_{2,167}=4.00$, $p<0.05$), *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* [$F_{2,167}=4.20$, $p<0.05$] ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* [$F_{2,167}=6.43$, $p<0.01$] olmak üzere tüm alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu bulguya göre toplam ölçek ve tüm alt boyutlarda rekreatif aktivitelere 'Sık sık' katıldığını belirten katılımcıların en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 3.11. Ölçek puanlarının RAKS değişkenine göre ANOVA sonuçları

	Çok Nadir (n=60)		Bazen (n=85)		Sık Sık (n=25)		F	p	
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss			
KESU	3.10	0.66	3.10	0.57	3.30	0.80	1.06	0.35	
KBG	2.95	0.65	2.99	0.54	3.18	0.82	1.21	0.30	
İREFA	3.05	0.61	3.06	0.53	3.26	0.79	1.21	0.30	
KK	3.69	0.84	3.83	0.64	4.19	0.83	4.00	0.02	1-3
KAK	3.08	0.80	3.14	0.80	3.63	0.98	4.20	0.02	1-3, 2-3
YK	3.79	0.76	3.69	0.62	4.23	0.61	6.43	0.00	1-3, 2-3
SZKÖ	3.58	0.68	3.60	0.55	4.07	0.70	6.42	0.00	1-3, 2-3

Şekil 3.19. RAKS değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

Şekil 3.20. RAKS değişkenine göre SZKÖ ve alt boyut puanlarının grafiksel görünümü

Katılımcıların yaşları ile İREFA ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayıları, yaş ile İREFA ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. GSİM personellerinin SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde ise, yaş ile SZKÖ ($r=-0.17$, $p<0.05$) ve *Yapısal Kolaylaştırıcılar* ($r=-0.17$, $p<0.05$) alt boyut puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yaş ile *Kişisel Kolaylaştırıcılar* ve *Kişilerarası Kolaylaştırıcılar* alt boyut puanları arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir (Tablo 3.12.).

Tablo 3.12. Yaş ile ölçek puanları arasındaki korelasyon sonuçları

	Yaş		
	n	r	p
KESU	164	-0.05	0.50
KBG	164	0.02	0.85
İREFA	164	-0.03	0.69
KK	164	-0.13	0.09
KAK	164	-0.12	0.12
YK	164	-0.17	0.03
SZKÖ	164	-0.17	0.03

Katılımcıların '*Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum*' ile diğer alt boyutlardan aldıkları toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı, kişisel esenlik ve sosyal uyum ile kurumsal bilinç ve gelişim ($R=0.78$, $p<0.01$) ve toplam ölçek (İREFA) ($R=0.98$, $p<0.01$) arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde, serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği ile ($R=0.15$, $p<0.05$) ise pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. '*Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum*' ile kişisel kolaylaştırıcılar, kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanları arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. '*Kurumsal Bilinç ve Gelişim*' ile diğer alt boyutlar arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde, kurumsal bilinç ve gelişim ile toplam ölçek (İREFA) ($R=0.90$, $p<0.01$) arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde, kişisel kolaylaştırıcılar ($R=0.21$, $p<0.01$), yapısal kolaylaştırıcılar ($R=0.18$, $p<0.05$) ve serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği ile ($R=0.21$, $p<0.01$) pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. '*Kurumsal Bilinç ve Gelişim*' ile kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyut puanları arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. İREFA ile diğer alt boyutlardan alınan puanlar incelendiğinde, İREFA ile kişisel kolaylaştırıcılar ($R=0.18$, $p<0.05$), yapısal kolaylaştırıcılar ($R=0.16$, $p<0.05$) ve serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği ile ($R=0.18$, $p<0.05$) pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. İREFA ile kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyut puanları arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların kişisel kolaylaştırıcılar ile kişilerarası kolaylaştırıcılar, yapısal kolaylaştırıcılar ve serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı, kişisel kolaylaştırıcılar ile kişilerarası kolaylaştırıcılar (R=0.55, p<0.01) ve yapısal kolaylaştırıcılar (R=0.61, p<0.01) arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği (R= 0.84, p<0.01) ile ise pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ‘Yapısal Kolaylaştırıcılar’ ile alt boyutlardan alınan toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı incelendiğinde, yapısal kolaylaştırıcılar ile kişilerarası kolaylaştırıcılar (R=0.58, p<0.01) arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği (R=0.81, p<0.01) ile ise pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Katılımcıların yapısal kolaylaştırıcılar ile serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı, yapısal kolaylaştırıcılar ile serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği (R=0.89, p<0.01) pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3.13.).

Tablo 3.13. İREFA ve SZKÖ puanları ve alt boyutları arasındaki korelasyon sonuçları

	<i>KESU</i>	<i>KBG</i>	<i>İREFA</i>	<i>KK</i>	<i>KAK</i>	<i>YK</i>	<i>SZKÖ</i>
<i>KESU</i>							
<i>KBG</i>	0.78**						
<i>İREFA</i>	0.98**	0.90**					
<i>KK</i>	0.15	0.21**	0.18*				
<i>KAK</i>	0.09	0.15	0.12	0.55**			
<i>YK</i>	0.14	0.18*	0.16*	0.61**	0.58**		
<i>SZKÖ</i>	0.15*	0.21**	0.18*	0.84**	0.81**	0.89**	

**p<0.01, *p<0.05

5. TARTIŞMA

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıklarının ve rekreasyonel etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmış ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan personelin iş yeri rekreasyon farkındalık algıları orta seviyenin üzerindedir. Bunu takip eden alt boyutlar ise sırası ile kişisel esenlik ve sosyal uyum, kurumsal bilinç ve gelişimdir. Çalışanların iş yeri rekreasyon farkındalık algılarının orta seviyenin üzerinde olması personelin uygulanan faaliyetlerin farkında olmasından ve faaliyetlerin bireylere pozitif fayda sağlıyor olmasında kaynaklanıyor olabilir. Diğer yandan bu araştırma sonucunda iş yeri rekreasyon faaliyetlerinin personellerin kurumsal bilincinden daha çok kişisel özelliklerine katkı sağladığı ve kendilerini daha iyi hissetmelerine yardımcı olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra yapılmış olan bazı çalışmalarda ise kurumsal bilinç ve gelişimin sağlanmasında iş yeri rekreasyon faaliyetlerinin önemli olduğu ifade edilmiştir (MacVicar ve Ogden, 2001). Diğer yandan rekreasyonun çalışan performansı üzerinde önemli etkilere sahip olduğu, iş doyumunu, müşteri memnuniyeti ve üretkenliği, iş yeri bağlılığı, çalışanların refahı ve ayrıca çalışanların sağlıkları üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir (Mbaabu, 2013; Mokaya ve Gitari, 2012). Sevin ve Küçük (2016) ise araştırmasında bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları rekreasyonel etkinliklerin iş performansları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre GSİM çalışanlarının serbest zaman kolaylaştırıcı algıları orta seviyededir. Bu bulgu literatürdeki bazı çalışmalarla paralellik göstermektedir (Koçak, 2017a). Buna ek olarak çalışanların rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını kolaylaştıran en önemli faktör kişisel kolaylaştırıcılarıdır. Sarol (2017) tarafından Ankara'da yaşayan bireyler üzerinde gerçekleştirilen çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Diğer

yandan kişilerarası kolaylaştırıcıların personelin rekreasyonel etkinliklere katılımına en az etki eden faktör olduğu tespit edilmiştir. Kang, Kim, Choi, Lee ve Lee (2017) yapmış olduğu çalışmada ise serbest zaman etkinliklerine katılıma en çok kişilerarası kolaylaştırıcıların etki ettiğini ifade etmişlerdir. Çalışma bulgularına benzer olarak Akbulut, Küçük-Kılıç, Öncü ve Gürbüz (2016); Akbulut, Küçük-Kılıç ve Öncü (2017); Koçak (2017b); Emir, Küçük-Kılıç, Gürbüz ve Öncü (2016) tarafından yapılan çalışmalarda da araştırmaya dâhil olan bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılımında en önemli faktörün kişisel kolaylaştırıcılar, en az önemli faktörün ise kişilerarası kolaylaştırıcılar olduğunu belirtmişlerdir. Siyahtaş, Tükenmez, Hocaoğlu ve Donuk'un (2018) araştırmasında ise üniversite öğrencilerinin serbest zaman faaliyetlerine katılımlarını kolaylaştıran en önemli faktörün yapısal kolaylaştırıcılar olduğu ifade edilmiştir. Diğer yandan kadınların rekreasyonel faaliyetlere katılımını kolaylaştıran faktörlerin belirlenmesi ile ilgili yapılan bir çalışmada ulaşım kolaylığı, zaman sınırının olmaması, ev ve iş yerine yakın olan mekânların bulunması gibi faktörlerin kadınların rekreasyonel etkinliklere katılımını kolaylaştırdığı ifade edilmiştir (Akbulut, Küçük-Kılıç, Öncü ve Gürbüz, 2018). Bu araştırma sonucunda katılımcıların en düşük kolaylaştırıcı algısının kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyutunda olması personelin daha çok bireysel olarak rekreasyonel etkinliklere katılımdan zevk almalarından ya da düzenlenen faaliyetlerin daha çok bireysel içerikli olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç cinsiyet değişkenine göre İREFA toplam ölçek puanlarının ile kişisel esenlik ve sosyal uyum alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, kurumsal bilinç ve gelişim alt boyut puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığıdır. Bu bulgu sonucu incelendiğinde kadın personelin erkek personele göre daha fazla iş yeri rekreasyon farkındalık algısına sahip olduğu söylenebilir. Benzer şekilde sonuçlara ulaşan Özkan (2018) yapmış olduğu çalışmasında da kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre daha fazla iş yeri rekreasyonu farkındalık algısına sahip olduklarını ifade etmiştir. Bu durumun kadın personelin rekreasyonel etkinliklerin daha fazla farkında olmasından, çalışma hayatı ve ev işlerinin dışında kendilerini rahatlatabilecekleri faaliyetler aramalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Cinsiyet değişkenine göre, kadın ve erkek katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu Akbulut ve ark. (2016) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile paralellik gösterirken, Bilgili (2019), Işık ve ark. (2018), Siyahtaş ve ark (2018) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile farklılaşmaktadır. Özkan ve Harmandar-Demirel'in (2018) kamu personeli üzerinde yapmış oldukları araştırmada kişisel kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının, Koçak (2017b) yapmış olduğu araştırmada kişisel ve kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının, Sarol (2017) ise yapmış olduğu araştırmada yalnızca yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Literatürde serbest zaman kolaylaştırıcıları ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda kadın ve erkek bireylerin katıldıkları serbest zaman aktivitelerine katılım şekillerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Bruyn ve Cillessen, 2008; Grossman, O'Connel ve D'Augel, 2005; Walker, 2008). Dolayısıyla kadın ve erkek personelin serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının benzerlik göstermesinin nedeni aynı sosyal ortamları paylaşıyor olmalarından ve buldukları şehirlerdeki faaliyetlerin çok fazla çeşit içermemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise medeni durum değişkenine göre GSİM personelinin İREFA toplam ölçek ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığıdır. Özkan (2018) tarafından yöneticiler üzerinde gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında da benzer sonuca ulaşılmıştır. Çalışanların iş yerlerinde paylaştıkları ortamların aynı olmasından dolayı kişilerin medeni hallerinin İREFA üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Yapılan analizler, medeni durum değişkenine göre çalışanların SZKÖ toplam ölçek ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Bu bulgu Bilgili (2019) ile Işık ve ark. (2018) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Diğer yandan Koçak (2017b) yapmış olduğu çalışmada bütün alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını ve bekâr katılımcıların evli olan katılımcılara göre serbest zaman

kolaylaştırıcılarını daha fazla kullandıklarını ifade etmiştir. Özkan ve Harmandar-Demirel (2018) ise yapmış oldukları araştırmada kişisel ve kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarında anlamlı farklılıklar tespit ederken, Sarol (2017) yalnızca kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarında bekâr olan katılımcıların lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir.

Öğrenim durumu değişkenine göre çalışma sonuçları incelendiğinde İREFA, Kişisel Esenlik ve Sosyal Uyum ile Kurumsal Bilinç ve Gelişim alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Özkan'ın (2018) yapmış olduğu çalışmanın bulguları da araştırma sonucumuzla örtüşmektedir. Benzer şekilde SZKÖ ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Özkan ve Harmandar-Demirel (2018) kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımını kolaylaştıran faktörlerin belirlenmesi ile ilgili yapmış oldukları çalışmada araştırma sonucumuzdan farklı olarak yalnızca kişisel Kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Bu durumun çalışma grubunda yer alan bireylerin eğitimlerini farklı bölgelerde veya farklı düzeyde almış olsalar da mevcut hayatlarını aynı ilde idame ettirmelerinden ve aynı sosyal ortamlar içerisinde yer almalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Serbest zamanı değerlendirme biçimi değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanları incelendiğinde ev içi aktiviteler, sportif etkinlikler (seyirci veya aktif katılımcı), açık alandaki etkinlikler ve turistik etkinliklere katılma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu değişkenine göre ise İREFA toplam ölçek ile kişisel esenlik ve sosyal uyum puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, kurumsal bilinç ve gelişim puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılan GSİM personelinin İREFA ve kişisel esenlik ve sosyal uyum puanları daha yüksektir. Mbaabu (2013) yapmış olduğu araştırmada iş yeri rekreasyonunda fitness, zihinsel sağlık ve eğlencenin çalışanların iş performansı ve refahı üzerinde etkili olduğunu ifade edilmiştir. Diğer yandan Küçük (2015) çalışmasında iş dışında kalan zamanlarda rekreasyonel

faaliyetlere katılımın iş performansını etkilediği belirtilmiştir. Bu sonucun kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılım sağlayan personellerin iş yükü dışında kendilerini daha rahatlamış hissetmelerinden ve farklı bir ortamda yer almaktan haz duymalarından kaynaklanıyor olabilir.

Serbest zamanı değerlendirme biçimi değişkenine göre SZKÖ ve alt boyutlarından alınan puanlar incelendiğinde ev içi aktiviteler ve açık alandaki etkinliklere katılma durumu değişkenine göre ölçek puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Sportif etkinliklere katılma durumuna göre ölçek puanları incelendiğinde SZKÖ ve kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılma durumu değişkenine göre ise SZKÖ, kişisel kolaylaştırıcılar ve kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı, yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Turistik etkinliklere katılma durumu değişkeni incelendiğinde yalnızca kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Akbulut ve ark. (2016) çalışmasında serbest zamanını; evde yapılan etkinliklere katılmayarak, sportif (seyirci veya aktif katılımcı), sosyal, kültürel/sanatsal, açık alan etkinlikleri ve turistik etkinliklere katılarak değerlendirdiğini ifade eden katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Akbulut ve ark. (2017) tarafından yapılan araştırmada da katılımcıların puanlarının serbest zamanı değerlendirme biçimi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Diğer yandan Bedir ve Önal (2018) çalışmasında sportif etkinlikleri tercih eden bireylerin sosyal etkinlikleri tercih eden bireylere göre daha çok serbest zaman kolaylaştırıcı algısına sahip olduklarını belirtmiştir. Bilgili (2019) çalışmasında katılımcıların genellikle serbest zamanlarını ev içi aktivitelere katılarak geçirdiklerini ifade etmiştir. Sonuçlar dikkate alındığında katılımcıların bulunduğu şehirlerin gelişmişlik düzeylerinin ve etkinlik çeşitliliğinin bu farklılıklar üzerinde etkili olabileceği söylenebilir.

Çalışma sonuçları, rekreatif etkinliklere katılım sıklığı değişkenine göre İREFA ve alt boyut puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Dal (2018) ise çalışma bulgularından farklı olarak katılımcıların iş performanslarının tercih ettikleri rekreasyonel aktivitelere göre farklılaştığını tespit etmiştir. Mokaya ve Gitari (2012) de çalışmasının sonucunda iş yeri rekreasyonuna daha sık katılımın çalışan performansı üzerinde pozitif etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu durum iş ve hayat koşuşturmasından dolayı kişilerin çok sık serbest zaman etkinliklerine katılamamasından kaynaklanıyor olabilir.

Yapılan analizler, rekreatif aktivitelere katılım sıklığı değişkenine göre SZKÖ puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu bulgu Akbulut ve ark. (2016) tarafından yapılan çalışmayla paralellik gösterirken, Akbulut ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Alt boyutlar bazında incelendiğinde kişisel kolaylaştırıcılar, kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar olmak üzere tüm alt boyut puanlarının da anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle analiz sonuçları incelendiğinde aktivitelere sık sık katıldığını belirten katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Sarol (2017) da yapmış olduğu çalışmada aktivitelere sıklıkla katılım gösteren bireylerin kolaylaştırıcı algılarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Işık ve ark. (2018) araştırmasında aktiviteye uzun süreli katılımın durumunun katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcı algıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Emir ve ark. (2016) çalışmasında düzenli olarak fiziksel aktiviteye katılan bireylerin SZKÖ'den aldıkları puanların daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Rekreatif etkinliklere daha çok katılan bireylerin serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının yüksek olması beklenen bir bulgudur. Bu durumda aktivitelere daha az katılım sağlayan bireylerin farkındalıklarının artırılması ve aktivitelere daha fazla katılım sağlamaları için güdüleyici faaliyetlerin düzenlenmesi önerilebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç, GSİM personelinin yaşları ile İREFA ve alt boyut puanları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığıdır. Özkan

(2018) da araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Diğer yandan çalışanların yaşları büyüdükçe SZK toplam puanları ile yapısal kolaylaştırıcıları azalmaktadır. zkan ve Harmandar-Demirel (2018) alışmasında yaş ile yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanlarında anlamlı farklılıklar tespit ederken, Siyahtaş ve ark. (2018) alışmasında yaş ile kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Diğer yandan Akbulut ve ark. (2016) yaş değişkeni ile SZK'den alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Başka bir çalışmada ise Bilgili (2019) kişisel kolaylaştırıcılar ile yaş değişkeni arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki tespit etmiştir. Bu durumun katılımcıların yaşları ilerledikçe ilgilerinin farklı yönlere yoğunlaştığından kaynaklandığı söylenebilir. Çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle katılımcıların iş yeri rekreasyon farkındalık algıları artarken serbest zaman kolaylaştırıcı algıları da artmaktadır. Kolaylaştırıcı algısı yüksek olan bireylerin iş yerinde uygulanan faaliyetler ile ilgili farkındalık algısının da yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü alışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların iş yeri rekreasyon farkındalıkları artıkça serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının da arttığı söylenebilir. Serbest zaman kolaylaştırıcı algısı yüksek olan personellerin iş yeri rekreasyon farkındalıklarında yüksek olmasının beklenen bir durum olduğu söylenebilir. Çalışmamızın bulguları da bu durumu destekler niteliktedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan GSİM personelinin iş yeri rekreasyon farkındalık algıları orta seviyenin üzerinde, serbest zaman kolaylaştırıcı algıları orta seviyededir.

2. Kadın katılımcıların kişisel esenlik ve sosyal uyum ile iş yeri rekreasyon farkındalık algıları daha yüksektir.

3. Çalışmaya katılan personelin serbest zaman kolaylaştırıcı algıları ve alt boyutlarından aldıkları puanlar cinsiyete göre değişmemektedir.

4. Çalışma gurubunda yer alan katılımcıların İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar medeni durum değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

5. Araştırmaya katılan çalışanların serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği ile iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

6. Serbest zamanlarını ev içi aktivitelere katılarak değerlendiren katılımcıların İREFA ile SZKÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar serbest zamanlarını ev içi aktivitelere katılmayarak değerlendiren katılımcıların puanları ile farklılık göstermemektedir.

7. GSİM personelinin iş yeri rekreasyon farkındalık ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar sportif etkinliklere katılma durumuna göre değişmemektedir.

8. Serbest zamanlarını sportif etkinliklere katılarak (seyirci veya aktif katılımcı) değerlendiren katılımcıların SZKÖ toplam ölçek ve kişisel kolaylaştırıcılar puanları serbest zamanlarını sportif etkinliklere katılmayarak değerlendiren katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

9. Serbest zamanlarında kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılan katılımcıların İREFA toplam ölçek ile kişisel esenlik ve sosyal uyum puanları serbest zamanlarında kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılmayan katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

10. Serbest zamanlarını kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılarak değerlendiren personelin SZKÖ toplam ölçek ile kişisel kolaylaştırıcılar ve kişilerarası kolaylaştırıcılar alt boyut puanları serbest zamanlarını kültürel/sanatsal/sosyal etkinliklere katılmayarak değerlendiren personelin puanlarından daha yüksektir.

11. Çalışmaya katılan GSİM personelinin serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği ile iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar serbest zamanı değerlendirme biçimi (açık alandaki etkinlikler) değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

12. Çalışanların iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanlar turistik etkinliklere katılma durumu değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

13. Serbest zamanlarını turistik etkinliklere katılarak değerlendiren katılımcıların kişisel kolaylaştırıcılar alt boyut puanları serbest zamanlarını turistik etkinliklere katılmayarak değerlendiren katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

14. Katılımcıların iş yeri rekreasyon algısı ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların rekreatif etkinliklere katılım sıklığı değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

15. Rekreatif etkinliklere sık sık katıldığını belirten katılımcıların SZKÖ toplam ölçek ile kişisel kolaylaştırıcılar, kişilerarası kolaylaştırıcılar ve yapısal kolaylaştırıcılar alt boyut puanları daha yüksektir.

16. Katılımcıların yaşları ile SZKÖ ve yapısal kolaylaştırıcılar puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki vardır.

17. GSİM personelinin iş yeri rekreasyon farkındalık algısı ile serbest zaman kolaylaştırıcı algısı arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki vardır.

6. 2. Öneriler

1. Serbest zaman etkinliklerine katılım hayatın yoğun temposundan uzaklaşmayı ve kişilerin kendilerini daha iyi hissetmelerini sağladığından, iş yeri

rekreasyon faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve genel olarak serbest zaman faaliyetlerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

2. Yöneticilere iş yeri rekreasyonunun önemi ve katkıları ile ilgili bilgilendirme çalışmaları yapılarak iş yeri rekreasyon faaliyetlerinin kurumlarda uygulanmasına yönelik teşvik edici çalışmalar planlanmalıdır.

3. Gençlik ve Spor Bakanlığı çalışmadan elde edilen sonuçlara göre GSİM personellerinin performanslarını arttırmaya yönelik düzenlemeler yapılabilir.

4. Çalışmadan elde edilen sonuçların daha somut bir şekilde ortaya konulabilmesi için GSİM çalışanlarının iş yeri rekreasyon farkındalıkları ve serbest zaman kolaylaştırıcı algıları farklı araştırma yaklaşımları kullanılarak araştırılabilir.

5. Çalışma yalnızca Karadeniz bölgesinde yer alan Giresun, Rize ve Trabzon illerinde gerçekleştirilmiştir. Bundan dolayı farklı bölge ve şehirlerde bulunan Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde çalışan personeller üzerinde araştırmalar planlanabilir ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda çıkarımlar yapılabilir.

6. Farklı iş gruplarında çalışan personeller üzerinde araştırmalar planlanarak çıkan sonuçlar doğrultusunda düzenlemeler yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akbulut, V., Küçük Kılıç, S. ve Öncü, E. (2017) Serbest zaman etkinliklerine katılımı engelleyen ve kolaylaştıran faktörler: Okul öncesi öğretmeni Adayları örneği. *10. Spor bilimleri öğrenci kongresi*. Kırıkkale, TÜRKİYE.
- Akbulut, V., Küçük Kılıç, S., Öncü, E. ve Gürbüz, B. (2018). Kadınların rekreasyona katılımını anlamak: Engeller ve kolaylaştırıcılar. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*. Bodrum, TÜRKİYE.
- Akbulut, V., Küçük Kılıç, S., Öncü, E. ve Gürbüz, B. (2016). Serbest zaman etkinliklerine katılımı neler kolaylaştırır? Sınıf öğretmeni adayları örneği *14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. Antalya, TÜRKİYE.
- American Council Aga Khan Development Network, (2013). Quality of Life Assessment Programme. Retrieved from http://www.akdn.org/quality_of_life/AKDN_QoL_brochure.pdf (Erişim Tarihi 15.10.2019).
- American Council on Exercise, (2000). *Group Fitness Instructor Manual*. McGraw-Hill, New York.
- Ardahan, F. (2013). Bireyleri rekreatif spor aktivitelerine motive eden faktörlerin remm ölçeği kullanılarak çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi: antalya örneği. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi*, **4(2)**, 1-15.
- Ardahan, F. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aydoğan, F. (2000). *Medya ve Serbest Zaman*. Om Yayınevi, İstanbul.
- Bahadır M. (2016). Antikçağ'dan günümüze boş zaman üzerine bir değerlendirme. *Etü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **1(2)**, 103-116.
- Balaban Sali, J. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi. Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi, Ankara.
- Ball, V., Corr, S., Knight, J. & Lowis, M. J. (2007). An investigation into the leisure occupations of older adults. *British Journal of Occupational Therapy*, **70(9)**, 393-400.
- Bedir, F. ve Önal, L. (2018). Üniversite öğrencilerinin davranış özellikleri ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Atatürk Üniversitesi örneği). *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*, Bodrum, TÜRKİYE.

- Berg J. M., Grant A. M. & Johnson V. (2010). When callings are calling: Crafting work and leisure in pursuit of unanswered occupational callings. *Organization Science*, **21(5)**, 973–994.
- Bilgili, Ö. (2019). *Akademik personellerin serbest zaman faaliyetlerindeki kolaylaştırıcıları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Biol, S. Ş., (2014). *Sportif rekreasyon uygulama politikaları üzerine bir araştırma*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Boud Bovy. M. & Lawson, F. (2002). *Tourism and Recreation: Handbook Of Planning and Design*. Architectural Press, Oxford.
- Bruyn, E. H., & Cillessen, A.H.N. (2008). Leisure activity preferences and perceived popularity in early adolescence. *Journal of Leisure Research*, **40(3)**, 442-457.
- Broadhurst R. (2008). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. Routledge, New York.
- Canbolat, P. (2019). *İşgörenlere yönelik olarak düzenlenen rekreasyon aktivitelerinin örgütsel sessizliğe etkisi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Chen, Z. Y. (2001). The study of elementary teachers' leisure participation, experience in leisure benefits, and work satisfaction in Taipei Country. National Taiwan Normal University, Taiwan.
- Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, **94**, 95-120.
- Colwell, P. F., Dehring, C. A. & Turnball, G. K. (2002). Recreation demand and residential location. *Journal Of Urban Economics*, **51(3)**, 419.
- Cordes, A. K. (2013). *Application In Recreation and Leisure For Today And The Future*. Sagamore Publishing.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Araştırmaları*. Eğiten Kitap, Ankara.
- Çubuk, M. (1984). Turizmin dinleme, eğlenme ve BZD ile bütünleşmesi, yeniden tanım denemesi ve turizmin planlanmasında sistemli bir yaklaşım. *MSÜ Yayınları*, İstanbul.

- Dal, S. (2018). *İş yeri rekreasyonunun çalışanların iş performansı, örgütsel özdeşleşme ve iyilik hali (wellness) üzerine etkisi*. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Dorwart, C., Leung, Y. F. & Moore, R. (2004). Managing visitors perceptions. *Parks and Recreation*, **39(5)**, 24-31.
- Edginton, C. R., Ford, P. M. & Hudson, S. D. (1999). *Leadership for recreation and leisure programs and settings*. Sagamore Publishing, ABD.
- Emir, E., Küçük Kılıç, S. , Gürbüz, B. ve Öncü, E. (2016). Türk kadınlarının serbest zaman aktivitelerine katılımı: Engeller ve kolaylaştırıcılar. 14. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. Antalya, Türkiye.
- Golaszewski, T. & Yen, L. T. C. (1992). Demographic characteristics of users of worksite health promotion written materials. *American journal of health promotion*, **6(5)**, 359-363.
- Grossman, A. H., O'Connel, T. S. & D'Augel, A. R. (2005). Leisure and recreational "girl-boy"activities studying the unique challenges provided by transgendered young people. *Leisure/Loisir*, 5-26.
- Gungaphul, M., Kassean, H. & Ramnarain, T. (2012). Promoting recreation and leisure in the workplace. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, **4(18)**, 86-94.
- Günay, F., (2012). *Afyonkarahisar'ın rekreasyon alanları ve faaliyetlerinin turizm talebine ve konaklama süresine etkisi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Gürbüz, B., Öncü, E. ve Emir, E. (2015). Serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeğinin türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. 3. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Kongre Bildiri Kitabı*. Eskişehir, TÜRKİYE.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y., (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Hsieh, M. C. (2009). The study on users' participation motivation and leisure benefits of Yang Ming Sport Park in Taoyuan City. *Journal of Management*, **1(2)**, 31-57.
- Hung, H. J. (2012). A study on leisure benefits breaking through leisure activities. *Journal of National Taiwan Normal University*, **3(4)**, 77-92.

- Hurd, A. R. & Anderson, D. M. (2010). *The park and recreation professional's handbook*. Human Kinetics.
- Institutul Național de Statistică (INS): *Utilizarea timpului în România 2013*, (İnternette). <http://www.insse.ro/cms/ro/content/utilizarea-timpului-romania> (Eriřim Tarihi 17.10.2019).
- Işık, O., GÜngörmüş, H. A., Cengiz, R. ve Dal, E. (2018). Fitness merkezlerinden hizmet alan bireylerin serbest zaman kolaylaştırıcılarının serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyleri üzerindeki etkisi. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*, Bodrum, TÜRKİYE.
- Jenkins, J. & Pigram, J. (2007). *Outdoor recreation management*. Routledge.
- Jensen, C. R. & Guthrie, S. (2006). *Outdoor recreation in America*. Human Kinetics.
- Kang H. Y., Kim H. H., Choi H. W., Lee W. I. & Lee C. W. (2017). Relationship between leisure facilitators and serious leisure among female Korean college soccer participants. *Asian Social Science*, **13(4)**, 117-124.
- Karakuş, H. (2011). Hemşirelerin iş tatmin düzeyleri: Sivas ili örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **3(6)**, 46-57.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon, Boş zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma*. Seren Matbaacılık Yayınları, Ankara.
- Karaküçük, S. (2008). Boş Zaman ve Rekreasyon. *Gazi Kitabevi*, Ankara.
- Karaküçük, S. (2014) Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme. *Gazi Kitabevi*, Ankara.
- Karaküçük, S. ve Akgül, B. M. (2016). *Ekorekreasyon Rekreasyon ve Çevre*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karcioğlu, F. ve Akbaş, S. (2010). İş yerinde psikolojik şiddet ve iş tatmini ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, **24(3)**, 139-161.
- Keser, A. (2005). İş doyumunu ve yaşam doyumunu ilişkisi: Otomotiv sektöründe bir uygulama. *Çalışma ve Toplum*, **4(1)**, 77-95.
- Kesim Ü. (2003). *Türkiye'de iş yerlerinde rekreasyon uygulamaları*. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Kesim Ü. (2016). *Rekreasyon Bilimi, İş Yeri Rekreasyonu*. Gazi Kitapevi, Ankara.

- Kocak, F. (2017a). The relationship between leisure constraints, constraint negotiation strategies and facilitators with recreational sport activity participation of college students. *College Student Journal*, **51(4)**, 491-497.
- Koçak, F. (2017b). Leisure constraints and facilitators: Perspectives from Turkey. *European Journal of Physical Education and Sport Science*.
- Koçyiğit, M. ve Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, **2(2)**, 211-223.
- Kraus R. (1998). Recreation and Leisure in Modern Society. *Jones and Bartlett Publishers*, 2-18.
- Kumambong, N. R., Pangemanan, S. S. & AlfaTumbuan, W. J. (2016). The influence of employee engagement, workplace recreation and workplace diversity on employee productivity at pt. wenang permai sentosa manado. *Jurnal EMBA: Jurnal Riset Ekonomi, Manajemen, Bisnis dan Akuntansi*, **4(3)**.
- Kuş Şahin, C., Akten, S. ve Erol U. E. (2009). Eğirdir meslek yüksekokulu öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, **10(1)**, 62-71.
- Küçük, K., (2017). *Örgütlerde düzenlenen rekreasyon etkinliklerinin çalışanların yabancılaşıma düzeyleri ile ilişkisi*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Küçük, S. (2015). *İşgörenlerin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeyleri ile çalışma performansları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- MacVicar, A. & Ogden, S. M. (2001). Flexible working in sport and recreation: current practices in Scottish public, not-for-profit and private leisure facilities. *Managing Leisure*, **6(3)**, 125-140.
- Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Mediterranean Agricultural Sciences*, **15(2)**, 53-62.
- Mbaabu, C. M. (2013). Effect of workplace recreation on employee wellbeing and performance: a case of the commission for university education (CUE). *Kenyatta University: Project Submitted to The School of Business In Partial Fulfillment of The Requirement For The Degree of Master of Business Administration*.

- McLean, D. D., Hurd, A. R. & Rogers, N.B. (2005). *Recreation and Leisure in Modern Society*. Johns and Bartlett Publishers, USA.
- McLean, D. D., Hurd, A. R., & Rogers, N.B. (2008). *Kraus' recreation and leisure in modern society*. Johns and Bartlett Publishers, USA.
- Mirzeoğlu N. (2006). *Spor Bilimlerine Giriş*. Spor Yayınevi, Ankara.
- Mokaya, S. & Gitari, J. W. (2012). Effects of workplace recreation on employee performance: the case of kenya utalii college. *International Journal of Humanities and Social Science*, **2(3)**, 176-183.
- Müftüler, M. (2009). Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka alanlarına göre serbest zaman tercihlerinin belirlenmesi. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, **1(2)**.
- Omay, U. (2008). Boş zamanın manipölasyonu ve çalışma. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, **10(3)**, 122-147.
- Orel, F. D. ve Yavuz, M. C. (2003). Rekreasyonel turizmde müşteri potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir pilot çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **11(11)**.
- Özkan, R. T., (2018). *Yöneticilerin iş yeri rekreasyon farkındalık algılarının ve etkinliklere katılımlarının incelenmesi*. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Spor Yönetim Bilimleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özkan, R. T. ve Biçer, T. (2018). İş yeri rekreasyonu farkındalık algı ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*, Bodrum, TÜRKİYE.
- Özkan, S. ve Harmandar-Demirel, D. (2018). Kamu personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi*, Bodrum, TÜRKİYE.
- Parks, K. & Steelman, L. (2008). Organisational wellness programmes: A meta-analysis. *Journal of Occupational Health Psychology*, **13(1)**, 58-68.
- Peters, P. & Raaijmakers, S. (1998). Time crunch and the perception of control over time from a gendered perspective: The Dutch case. *Loisir et Societe/ Society and Leisure*, **21**, 417-433.
- Raymore, L. A. (2002). Facilitators to leisure. *Journal of Leisure Research*, **34,1**, 37-51.

- Rhodes, R. E. & Dean, R. N. (2009). Understanding physical inactivity: Prediction of four sedentary leisure behaviors. *Leisure Sciences*, **31(2)**, 124-135.
- Sabbağ, Ç. ve Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **(4)**, 10-23.
- Sarol, H. (2017). Examination of the constraints and facilitators to physical activity participation of individuals Bireylerin fiziksel aktiviteye katılımını engelleyen ve kolaylaştıran faktörlerin belirlenmesi. *Journal of Human Sciences*, **14(4)**, 4354-4364.
- Schmitter, C. (2003). Life Satisfaction in Centenarians Residing in Long-Term Care. <http://www.mmhc.com/articles/NHM9912/cutillo.html> (Erişim Tarihi 15 Ekim 2019).
- Serçek, S. ve Özaltaş Serçek, G. (2015). Serbest zaman etkinlikleri olarak üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmaları ve sosyalleşmeleri arasındaki ilişki. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, **(51)**, 1-21.
- Sesli Türkçe Sözlük (TDK), (2019). Türk dil kurumu (internette). <http://www.tdk.gov.tr/TR> (Erişim Tarihi 12.11.2019).
- Sevil, T. (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.
- Sevin, H.D. ve Küçük, S. (2016). İşgörenlerin Rekreasyonel Etkinliklere Katılım Düzeyleri İle Çalışma Performansları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Recreation and Tourism Research*, **3(1)**, 24-31.
- Siyahtaş, A., Tükenmez, A. G. A., Hoccoğlu, A. G. M. ve Donuk, B. (2018). Üniversitede öğrenim gören bireylerin serbest zaman engelleri ile kolaylaştırıcıları arasındaki ilişki. **5(24)**, 1795-1805.
- Snir, R. & Harpaz, I. (2002). Work-Leisure relations: Leisure orientation and the meaning of work. *Journal of Leisure Research*, **34(2)**, 178-202.
- Şimşek, A. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Tan, T. & Waheed, A. (2011). Herzberg's motivation-hygiene theory and job satisfaction in the malaysian retail sector: the mediating effect of love of money. *Asian Academy of Management Journal*, **16(1)**, 73-94.
- Tezcan M. (1994). *Bos Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi*. Atilla Kitapevi, Ankara.

- Torkildsen G. (2011). *Torkildsen's Sport and Leisure Management*. Routledge.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. Routledge.
- Türkmen, M., Kul, M., Genç, E. ve Sarıkabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği. *Turkish Studies*, **8(8)**, 2139-2152.
- Walker, G. J. (2008). The effects of ethnicity and gender on facilitating intrinsic motivation during leisure with a close friend. *Journal of Leisure Research*, **40(2)**, 290-311.
- Wattles, M. & Harris, C. (2003). The Relationship between Fitness Levels and Employee's Perceived Productivity, Job Satisfaction, and Absenteeism. *Journal of Exercise Physiology*, **6(1)**, 24-32.
- Webster's Third New International Dictionary, (2019). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/recreation> (erişim tarihi, 12.11.2019).
- Weinberg, R. S. & Gould, D. S. (2014). *Foundations of sport and exercise psychology*. Human Kinetics.
- Wong, J. Y. & Lin, J. H. (2007). The role of job control and job support in adjusting service employee's work-to-leisure conflict. *Tourism Management*, **28(3)**, 726-735.

EKLER

EK 1. Ölçek Kullanım İzni

Ölçek Kullanım İzni

Burak Ahmet AKBULUT <burakahmet.akbit@gmail.com> 23 Oca 2019 Çar 12:37

Alici: turgay ▾

Turgay Hocam merhaba,
İzniliz olursa geliştirmiş olduğunuz "İşyeri Rekreasyonu Farkındalık Algı Ölçeği"ni tezlimde veri toplama aracı olarak kullanmak istiyorum.
Çalışmalarınızda kolaylıklar diler, saygılar sunarım.

...

Turgay BİÇER <turgay@turgaybicer.com> 23 Oca 2019 Çar 15:46

Alici: tayfur, ben ▾

Bence uygundur sevgili Burak

Yine de diğer arkadaşşıma iletini iletıyorum, o da onay verirse tamamdır.

Sevgilerimle

Turgay Biçer

23.01.2019 12:37 tarihinde Burak Ahmet AKBULUT yazdı:

...

tayfur ozkan <tayfurozkan@gmail.com> 24 Oca 2019 09:43

Alici: Turgay, ben ▾

Selamlar Burak;

Turgay Hocamin da belirttiği gibi "İşyeri Rekreasyonu Farkındalık Algısı (İREFA)" ölçegimizi kullanabilirsiniz.

Basarılar diliyorum.

R.Tayfur Ozkan
Marmara Uni. Spor Bil. Fak.
Spor Yon. Bolumu
Oğretim Gor.
05557120272

23 Oca 2019 16:12 tarihinde "Turgay BİÇER" <turgay@turgaybicer.com> yazdı:

...

EK 2. Ölçek Kullanım İzni

Ocak 2019

"SERBEST ZAMAN KOLAYLAŞTIRICILARI ÖLÇEĞİ" TÜRKÇE FORMUNUN AKADEMİK ÇALIŞMA İÇİN KULLANIM İZİN BELGESİ

Sayın Dr. Gürbüz:

Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisiyim. Danışmanım Aytekin Hamdi Başkan ile birlikte yapmayı planladığımız tez çalışmamızda kullanmak üzere "Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları" ölçeğinizi kullanmak istiyorum.

Ölçeğinizi öncelikle çalışmamızda veri toplama aracı olarak ve sonrasında makale yazımı ve basımı aşamasında kullanılacaktır. Bu nedenle ilgili akademik çalışmamızda ölçeğinizi kullanmak için izninizi almak isterim.

Bu nedenle aşağıda belirtilen ilgili alanları doldurarak yukarıda ismi belirtilen ölçek kullanım iznini sizden aldığımı belirtmenizi beklediğimi bildiririm.

Saygılarımla

[Burak Ahmet Akbulut
Giresun Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Giresun, TÜRKİYE

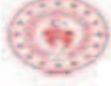
Yukarıda İsmi Belirtilen Ölçek İçin İzin Veren:

İsim: Bülent GÜRBÜZ

Ünvan: Doç. Dr.
(Ölçek Çalışmasının Sorumlu Yazarı)

Tarih: 23 Ocak 2019

EK 3. Uygulama İzni

T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Sayı : 98387767-044-E.322338
Konu : Anket İzni

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 11.03.2019 tarih ve 55447807-044-E.14164 sayılı yazınız.

İlgi yazınız gereği, Üniversitenizin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor bölümü öğrencisi Burak Ahmet AKBULUT'un İl Müdürlüğümüz çalışanları ile anket yapmasında bir sakınca bulunmamaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Birdal ÖZTÜRK
İl Müdürü V.

Nis: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İzin Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Akşam Mahallesi Akşuhut (Konek) Caddesi Şenol Otizm Spor Kompleksi No:6
61040 Ortaşan/TRABZON
Telefon: (0462) 230 22 96 - Bulgaristan: (0462) 230 22 66
Elektronik Ağ: <http://trabzon.gsb.gov.tr> - e-posta: mlmudurlugu@gsb.gov.tr

Bilgi için: Vezni YEŞİL YURT
Şef

EK 4. Uygulama İzni

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Sayı : 12808973-903.05.01-E.295951
Konu : Tez Çalışması Onayı

22/03/2019

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : Giresun Üniversitesi Rektörlüğü'nün 11.03.2019 tarihli ve 34265670-14164 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Burak Ahmet AKBULUT'un "Rekreatif Etkinliklere Katılım Kolaylaştırıcı Faktörlerin ve İş Yeri Rekreasyon Farkındalıklarının Belirlenmesi : Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanları Üzerine Bir Araştırma" , konulu tez çalışması kapsamında İl Müdürlüğümüz çalışanlarına 03.03.2019-25.06.2019 tarihleri arasında anket uygulaması yapmak istediği bildirilmiştir.

Makamımızca uygun görüldüğü takdirde ilgede kayıtlı yazıda bilgileri yazılı olan Burak Ahmet AKBULUT 'un İl Müdürlüğümüz çalışanlarına 03.03.2019-25.06.2019 tarihleri arasında anket yapılması hususunu;

Olularınıza arz ederim.

 e-imza'dır
Cemil ÇELİK
Şube Müdürü V.

OLUR
22/03/2019

 e-imza'dır
Mustafa ÇELİK
İl Müdürü V.

Dağıtım:
Bilgi:
İDARİ İŞLER ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince geçerli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Mithat Mahallesi Stadyum Sokakı No:36 RİZE
Telefon: (464) 213 04 81 Bülgeçeçe: (464) 213 04 80
Elektronik Ağ: <http://rizn.gsb.gov.tr> e-posta: rizn@gsb.gov.tr

Bilgi için: Zeynep TOPAL
Müdür
Telefon No: (464) 213 04 81-124

EK 5. Uygulama İzni

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Sayı : 94043714-044-E.453082
Konu : Anket İzni (Burak Ahmet
AKBULUT)

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi : 11.03.2019 tarihli ve 55447807-E.14164 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza konu olan Burak Ahmet AKBULUT'un yüksek lisans tez çalışmasını İl Müdürlüğümüz çalışanları ile yapmasında bir sakınca yoktur.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Hasan BULUT
İl Müdür V.

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Selçukünrazı Mahallesi Süleyman Demirel Sokak No:3 28200 GİRESUN
Telefon: (0454) 216 16 01 Selçukünrazı : (0454) 216 45 12
Elektronik Adı: <http://giresun.gov.tr> -e-posta: giresun@gib.gov.tr

İlgi için Mehmet Akın ARSLAN
Şef V.
Telefon No:(454) 216 16 01-121

EK 6. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcı;

Bu anket, rekreasyonel etkinliklere katılımınızı kolaylaştıran ve işyeri rekreasyon farkındalık algınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonuçları, yalnızca bu amaçla kullanılacak olup, kişisel amaçlar için anket sonuçlarından yararlanılmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur. İstenilen bilgileri içtenlikle cevaplamanız, araştırmanın sağlıklı sonuç vermesi açısından oldukça önemlidir. Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Burak Ahmet AKBULUT
Giresun Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Yaşınız:

3. Medeni Durumunuz: Evli Bekâr

4. Öğrenim Durumunuz: Lise Ön Lisans Lisans Lisansüstü

5. Boş zamanlarınızı genellikle nasıl değerlendiriyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Ev içi aktivitelere katılarak	
Sportif etkinliklere katılarak (seyirci veya aktif katılımcı)	
Kültürel-Sanatsal-Sosyal etkinliklere katılarak	
Açık alandaki etkinliklere katılarak	
Turistik etkinliklere katılarak	
Diğer (Belirtiniz)	

6. Rekreatif etkinliklere hangi sıklıkla katılıyorsunuz? Hiç Çok Nadir Bazen Sık sık

EK 7. İş Yeri Rekreasyonu Farkındalık Algısı (İREFA) Ölçeği

İŞ YERİ REKREASYONU FARKINDALIK ALGISI (İREFA) ÖLÇEĞİ					
Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra buna ne derece katılıp katılmadığınızı ifadenin yanındaki kutucukları işaretleyerek belirtiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.					
İş yeri rekreasyonu etkinlikleri çalışanların.....					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Moral düzeyini güçlendirir.	1	2	3	4
2	İş yeri ile bütünleşmesini sağlar.	1	2	3	4
3	İş yerini daha cazip görmesine neden olur.	1	2	3	4
4	İş stresi ve günlük stresler ile başa çıkabilmelerine yardımcı olur.	1	2	3	4
5	Beceri, karar verme ve problem çözme yeteneklerini geliştirir.	1	2	3	4
6	Daha sağlıklı yaşam sürdürme isteğine sebep olur.	1	2	3	4
7	Yeni hobi alışkanlıklarına sahip olmasına katkı sağlar.	1	2	3	4
8	Diğer çalışanlarla olan benzer noktalarının keşfine yardımcı olur.	1	2	3	4
9	Daha iyi koşullarda görev yapmasına neden olur.	1	2	3	4
10	Monotonluktan kurtulmasına yardımcı olur.	1	2	3	4
11	Üretimin kalitesine olumlu katkı sağlamasına sebep olur.	1	2	3	4
12	Kendisine veya çevresine zarar veren alışkanlıklarından vazgeçebilmelerine yardımcı olur.	1	2	3	4
13	İş yaşamlarında serbest zaman etkinlikleri planlaması yapabilmelerine neden olur.	1	2	3	4
14	Üst kademe ile sağlıklı iletişimin kurulmasına veya artmasına yardımcı olur.	1	2	3	4
15	Meslek hastalıklarına karşı bilinçlendirilmesine katkı sağlar.	1	2	3	4

EK 8. Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ)

SERBEST ZAMAN KOLAYLAŞTIRICILARI ÖLÇEĞİ (SZKÖ)		Hiç Önemli Değil	Az Önemli	Orta Derecede önemli	Önemli	Çok Önemli
	Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı kolaylaştırmadaki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.					
1	Yenilenme fırsatım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
2	Eğlenme şansım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
3	Rahatlama fırsatım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
4	Olumlu geçmiş deneyimlerim varsa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
5	Değerlerime (prensiplerime) uygun olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	1	2	3	4	5
6	Arkadaşlarım serbest zaman aktivitelerine katılmam için beni cesaretlendirir.	1	2	3	4	5
7	Ait olduğum sosyal grup beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
8	Benzer insanlar ile beraber olmak beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
9	Hayran olduğum ünlülerin aktiviteleri, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
10	Güzel havalara, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
11	Serbest zaman aktiviteleri hakkında bilgilendirilmiş olmak, beni aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
12	Serbest zaman sahip olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	1	2	3	4	5
13	Belirli aktivitelerle ilgili medyanın ilgisi, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
14	Sağlıklı olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	1	2	3	4	5
15	Ulaşım imkânına sahip olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	1	2	3	4	5
16	Dışarıda (açık havada) olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5

EK 9. Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Burak Ahmet AKBULUT
Doğum Tarihi : 05.07.1992
Yabancı Dil : İngilizce
E-mail : burakahmet.akblt@gmail.com

Derece	Bölüm/Program	Mezun Olduğu Kurum	Yıl
Lisans	Spor Yöneticiliği	Atatürk Üniversitesi	2015
Lise	Bilişim Teknolojileri	Atatürk Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi	2009

Yayınlar :

Akbulut, B. A., Ziyagil, M. A. ve Semiz, K. (2018). "Antrenör-Sporcu İlişkisinin Farklı Değişkenlerle İncelenmesi", 16th International Sport Sciences Congress, Antalya, Türkiye, 31 Ekim-3 Kasım 2018, Tam Metin, NO:SB910.

Akbulut, V., Akbulut, B. A., Küçük Kılıç, S. ve Öncü, E. (2019). "Sosyal Bağlılık, Yaşam Doyumu ve Öznel Mutluluk: Beden Eğitimi Öğretmeni Adayları Üzerinde Bir Araştırma", 2nd International Congress On Recreation And Sport Management, Bodrum, Türkiye, 11-14 Nisan 2019, Bildiri, NO:SB141.

İş Deneyimleri :

2. Kademe Antrenör, Türkiye Karate Federasyonu, 2018-...
- Usta Öğretici, Trabzon Ortahisar Halk Eğitim Merkezi(Antrenör), 2019-...